

Izhaja vsak petek. Izdaja Casopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za tuzemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Priloge Uradni vestnik okraja Koper prejema naročniki brezplačno. Rokopisev ne vračamo.

Nova brazda

»Vsako leto je nova brazda na velikem polju naše domovine. In kar odkrito priznajmo, da je ni lahko zorati. Pododovali smo še mnogo ledine, in med vojno je marsikatero njivo zarasel plevel, da jo je bilo treba znova obrniti in preznojiti v rodoviten svet.«

Tako je za Novo leto zapisal v našem listu Ciril Kosmač.

Ena takšnih ledin, ki jo je imel v mislih naš slovenski pisatelj, je bila še pred petimi leti res s pravcatim plevelom zarasla ledina. Na jugu pred Kopróm, pod vznožjem Markovega hriba. Ledina, da so se je izogibali še brkinski pastirji, ko so s svojimi čredami ovac na pomlad iskali okoli Kopra dobre paše.

Pa so prišli na moč korajžni orači in rekli: zorali bomo

to ledino, tu postavili veliko fabriko. Da tukajšnjim ljudem ne bo treba drugam za poštenim zaslužkom; da bomo v tej tovarni proizvajali takšno motorno vozilo, ki si ga bo lahko privoščil sleherni delovni človek naše ožje in širše socialistične domovine; da bomo proizvajali v tej fabriki motorna vozila v takšnih količinah, da jih bomo še celo izvažali.

Orači so pljunili v roke, odganjali nadležne muhe in odgovarjali nevernim Tomažem: da, vi kar ženite svojo, mi pa ledino bomo zorali do kraja, natanko tako, kakor smo se namenili!

Na prejšnji ledini danes ponosno stoji ena najmodernejših tovarn motornih koles v Evropi, njen delovni kolektiv — za sedaj jih je tisoč tri sto — pa bo že letos proizvedel nad 20.000 motornih koles, prihodnje leto še več in še kaj drugega.

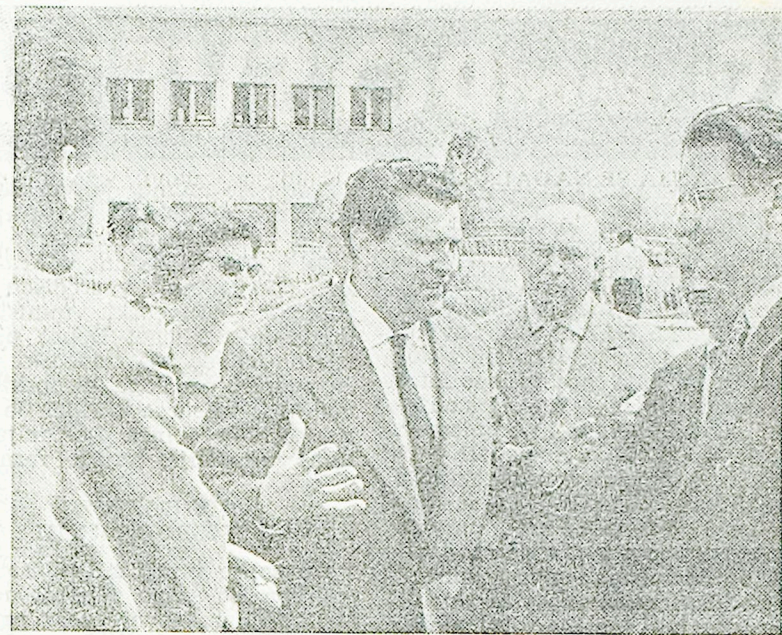
Po končanem težaškem, resnično težaškem delu so si naši orači to nedeljo namenili malce oddiha zato, da skupaj z delovnimi ljudmi okraja in republike proslavijo svojo veliko delovno zmago. Na veliko slavje so povabili tudi tiste, ki so jim zaupali velika družbena sredstva za to giantsko stvaritev, pri tem pa verjeli, da bo ta njiva bogato rodila in počasi pa zanesljivo družbi vračala vložene milijarde. Kajti še dosti je nezoranih njiv pri nas, ki čakajo oračev.

Ko si bodo tvorca tovarne TOMOS to nedeljo obrisali pot s čela, jih že vidimo, kako bodo pri tem prevzeti z mislijo: kaj še vse storiti, da bo njihova njiva kar se da plodno rodila.

Mi pa jih bomo na nedeljskem slavju z visokimi gosti iz Beograda in Ljubljane vred zmotili, jim krepko segli v roke, od srca čestitali in jim za ves njihov trud izrek-

li iskreno priznanje. In ne samo njim, tudi tistim, ki so jim pomagali.

Ciril Kosmač bi spet dejal: In tako orjemo na vseh poljih. Na njivah so globoke brazde črne zemlje, v jeklnah neskočne brazde žarečega jekla, v tovarnah orjejo stroji, v šolah orje mladina v novo znanje, iz kraja v kraj so svetle brazde novih cest — in tam zunaj, po širokem in odprtem morju, orje »Galeb« novo brazdo miru in bratstva med narodi.

Duša celotne izgradnje nove tovarne motornih koles TOMOS v Kopru je njen glavni direktor Franc Pečar. Z neumornim in žilavim prizadevanjem je ustvaril pogoje za njeno ustanovitev, bil ob rojstvu in potiskal njen razvoj do sedanjega stanja, ko začneta tovarna že vračati vložena sredstva skupnosti in trud njenih tvorcev. Čeprav ni naša navada, poveljati dejanja naših ljudi v boju za izgradnjo socializma in lepšega življenja v naši domovini, pa v takšnih izrednih primerih le damo priznanje za veliko delo, ki je bilo opravljeno. Tomos pa je veliko in življenjsko delo in zavest, da ga imamo, nam že zdaj lajša življenje. Zaradi Tomosa nam bo marsikaj primaknjeno in prav je, da se ob tej priložnosti s hvaležnostjo spomnimo vseh tvorcev tega novega objekta izrazitega družbenega standarda. Na gornji sliki je tovariš Franc Pečar v razgovoru z novinarji minulo soboto v Tomosu, na spodnji sliki pa je nova tovarna, kakor jo vidi oko z Markovega hriba nad Semedelo

Med prijatelji v nordijskih deželah

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je v nedeljo zaključil svoj sedemdnevni obisk v Norveški. Med obiskom se je razgovarjal z najvišjimi predstavniki te prijateljske deže-

le o vprašanjih, ki zanimajo obe državi, ki v svoji zunanji politiki težita za tem, da bi prispevali k miru in boljšemu razumevanju med narodi. Med svojim bivanjem je podpredsednik Kardelj

obiskal nekatere kraje Norveške in se je podrobno seznanil s to skandinavsko državo in njenim narodom. Na pokopališču jugoslovanskih internirancev v Moholtu pri Trondheimu je položil venec in tako počastil spomin jugoslovanskih ujetnikov, ki so jih nacisti med drugo svetovno vojno odpeljali v taborišča na Norveškem.

V nedeljo pa je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj prispeval na neuradni obisk Švedski. Na letališču v Oestersundu ga je sprejel predsednik švedske vlade Tage Erlander. Ob svojem prihodu je tovariš Kardelj izrazil prepričanje o koristnosti stikov med obema državama, ki se zavzemata za vsestranski razvoj mednarodnega sodelovanja, zaveđajoč se odgovornosti, ki jo imajo v sedanjih razmerah vse dežele in vlade na svetu za ohranitev in okrepitev miru. Po nekajdnevem bivanju na Švedskem, kjer bo z voditelji Švedske proučil vprašanja, ki so važna za obe državi, se bo podpredsednik Kardelj vrnil v domovino.

POSVETOVANJE SOCIALISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

O STANOVANJSKIH SKUPNOSTIH

Predsedstvo Glavnega odbora SZDL je pretekli petek sklicalo v prostorih Ljudske skupščine v Ljubljani posvetovanje o nadaljnjem uveljavljanju stanovanjskih skupnosti na osnovi stanovanjskih zakonov. Posvetovanje je začel predsednik GO SZDL Miha Marinko, o problematiki in razvoju stanovanjskih skupnosti pa je spregovorila članica GO SZDL Lidija Sentjura. V razpravi je sodelovalo večje število diskutantov, med njimi: tudi podpredsednica GO SZDL Vida Tomšič.

Po podatkih s posvetovanja imamo sedaj v Sloveniji v 75 občinah 47 stanovanjskih skupnosti, 99 iniciativnih odborov pa še pripravlja nove. Te skupnosti so do zdaj že organizirale 41 raznih ustanov za otroke, 53 pralnic, 24 šivalnic, 24 obrtnih popravilnic in 8 ustanov za socialno zdravstveno zaščito. Mehaniziranih pralnic se poslužuje okrog 10 tisoč družin.

Pomanjkljivost pri tem so bile, da zlasti sindikatom in organizacijam SZDL ni uspelo dovolj povezati interesov kolektivov s prizadevanji za ustanavljanje stanovanjskih skupnosti in vskladiti pobud raznih množičnih organizacij. Prav tako pri tem ustanavljanju nismo dovolj upoštevali dejanskih potreb in sestave prebivalstva ter koordinirali vseh želja, pobud in načrtov državljanov. Mar-

sikje tudi občinski ljudski odbori niso dali pravne osnove za ustanovitev stanovanjskih skupnosti.

Novi zakon uveljavlja stanovanjske skupnosti kot samoupravne organizacije našega komunalnega sistema, torej je za njihov razvoj neposredno odgovoren občinski ljudski odbor, naloga družbenih organizacij pa je, da mobilizira pripravljenost državljanov. Reševanje interesov posameznikov v okviru stanovanjskih skupnosti v vsakodnevnih potrebah, socialno-vzgojnih vprašanj, vsklajanja družbenega standarda z neposrednimi interesi in pobudami v okviru skupnosti, vse to bo krepilo in privzgalo občutek solidarnosti, vplivalo na povečanje produktivnosti in s tem tudi na izboljšanje življenjske ravni.

Za napredek vasi in kmetijstva

V soboto je bilo v Ljubljani posvetovanje, ki ga je sklicalo predsedstvo Glavnega odbora SZDL Slovenije z namenom, da bi podrobno proučili nadaljnjo pot socialistične politike na vasi. Posvetovanje je vodil predsednik GO SZDL Slovenije Miha Marinko, obširno poročilo o sedanji stopnji razvoja našega kmetijstva pa je prebral predsednik Glavne zadržne zveze Slovenije Jože Ingolič.

V svojem izčrpnem referatu je tovariš Ingolič predvsem ugotovil, da je moč znatno povečati kmetijsko proizvodnjo, saj je neizkoriščenih še več (Nadaljevanje na 10. strani)

VABILO

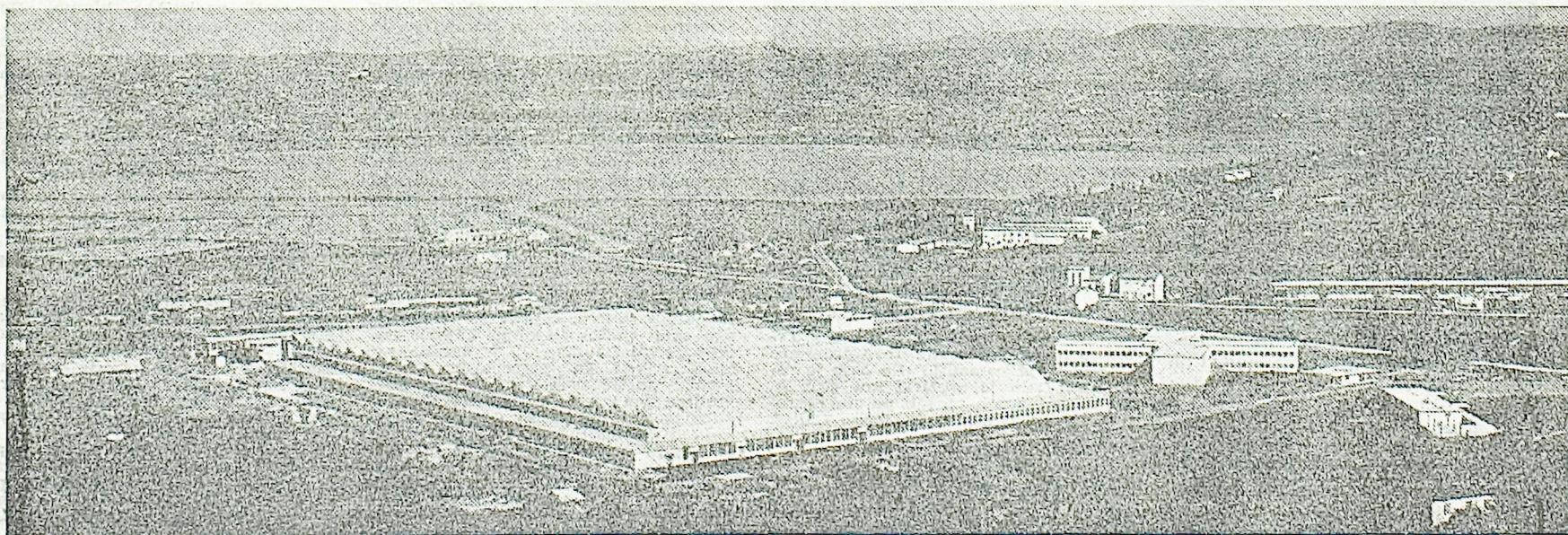
Pokažimo z množično udeležbo na slavnostih ob otvoritvi tovarne motornih koles TOMOS svojo solidarnost z delovnim kolektivom in mu s tem izkažimo priznanje za njegovo veliko delo!

Zato v nedeljo: VSI V KOPER!

S podrobnejšimi navodili o gibanju se seznanite na drugi strani lista. Zborna mesto ob tovarni TOMOS. Ob 11. uri bo prišlo s tekočega traku prvo domače motorno kolo, nato pa bo

veliko manifestacijsko ZBOROVANJE

Informacije o prevozih in vozni redih posebnih avtobusov na slavnostno zborovanje dajejo občinski odbori SZDL. Vsa druga obvestila po potrebi ob prihodu v Koper na telefon 18.

Sprejeto DO SVETU

POGAJANJA SE NADALJUJEJO

V Zenevi so se te dni spet sestali udeleženci pogajanj o uestavitvi jedrske vodikovih poskusov. Ta pogajanja med predstavniki ZDA, Velike Britanije in Sovjetske zveze so se pričela lani oktobra in so bila prekinjena letos 12. maja, ko se je začela konferenca štirih zunanjih ministrov. Doslej so se že sporazumeli v 17 točkah mednarodnega dogovora o prekinitvi poskusov. V ponedeljek pa je federacija ameriških znanstvenikov zahtevala od ameriške vlade, naj se bolj potrudijo v svojih prizadevanjih za sklenitev sporazuma o opustitvi atomskih poskusov, ker bi pomenil tak sporazum prvi važen korak v omejitvi tekmovanja v oboroževanju.

ADENAUER MEŠA ŠTRENO

V svetu je vzbudila veliko presenečenje izjava zahodnonemškega kanclerja Adenauerja, da se odpoveduje kandidaturi za predsednika republike. Ob tej izjavi je zahodnonemški podkancler in gospodarski minister Erhard, ki se je te dni mudil v Ameriki, preko ameriške televizije obsodil stališče kanclerja in dejal, da njegov korak ni v skladu z zahodnonemško ustavo. Kakor je znano, je Erhard najresnejši kandidat za kanclerja, ko bi Adenauer postal predsednik republike.

KAJ JE RESNICA?

Predsednik francoske republike De Gaulle je v nedeljo na zborovanju v Saint Etienne med drugim dejal, da za sedaj še ni možno predvidevati, kakšen bo končni politični status Alžirije. Dejaj je, da je to stvar, o kateri bo odločalo alžirsko prebivalstvo skupaj s Francijo.

Kakor je znano, je vprašanje bodočega političnega statusa Alžirije zaradi parlamentarne debate o Alžiriji te dni v Franciji zelo pereče in je v središču pozornosti. Francoski ministrski predsednik Michel Debré pa je izjavil, da sedanja francoska vlada podpira predloge, ki praktično vodijo k integraciji Alžirije kot francoski provinci. Postavlja se torej vprašanje, kaj je resnica?

SPORAZUM O NESPORAZUMU

Ko so se vrnili z Dullesovega pogreba, so štirje zunanji ministri začeli razgovore za zaprtimi vrati. Kaj razpravljajo med seboj, ni moč ugotoviti, sklepamo pa lahko, da pripravljajo »sporazum o nesporazumu« glede berlinskega in nemškega vprašanja. Po vseh predvidevanjih gre za skupno poročilo o stališčih Vzhoda in Zahoda, na osnovi katerega bi predsedniki vlad štirih držav laže dosegli sporazum v vseh spornih vprašanjih. Počasi prevladuje mnenje, da bo končno vendarle prišlo do sestanka na najvišji ravni, do čeprav Američani še vedno v to dvomijo. Vsekakor bi bil sestanek štirih velešil zelo zaželen, saj bi potem morda popustila mednarodna napetost.

OPOZORILO FILATELISTOM!

Za slavnostno otvoritev tovarne TOMOS, ki bo v nedeljo v Kopru, je Generalna direkcija PTT odobrila poseben priložnostni žig.

Koprška pošta bo s tem priložnostnim žigom žigosala vso pošto, ki jo bo tega dne od 8. do 14. ure sprejelo njeno sprejemališče pri tovarni TOMOS ob prostoru, kjer bo slavnostno zborovanje (poleg paviljona za prodajo razglednic).

Vnabah vestah

LEOPOLDVILLE — Na univerzi v glavnem mestu Belgijskega Konga v Leopoldvillu je začel obratovati prvi nuklearni reaktor na afriškem kontinentu. Reaktor je izdelala neka ameriška družba.

WASHINGTON — S posebnim odlokom sodišča je šolskim oblastem v Atlanti v ameriški državi Georgia prepovedana vsaka diskriminacija nasproti otrokom črne polti.

TEHERAN — Libanonski premier Rašid Kerami je z iraško naftno družbo podpisal sporazum o pošiljanju iraške nafte skozi libanonske naftovode. Po tem sporazumu bo iraška petrolejska družba plačala Libanonu milijardo 235 milijonov funtov šterlingov letno.

LONDON — Zveza trgovinskih zbornic Velike Britanije je podprla švedski predlog, po katerem naj bi ustanovili tako imenovano malo trgovinsko območje v Evropi. V tem območju bi sodelovale Avstrija, Velika Britanija, Danzka, Norveška, Portugalska, Švedska in Svica.

WASHINGTON — Ameriški umetni satelit »Raziskovalec III«, v katerem so bile štiri črne miši, se je vrnil v zemeljsko ozračje in zgorel. Satelit so izstrelili v sredo zvečer iz poskusnega središča Vanderberg.

RAZPIS

INDUSTRIJSKA KOVINARSKA SOLA V KOPRU razpisuje za šolsko leto 1959-60 sprejem učencev za strojne ključavničarje, orodne ključavničarje, kovinostrojarje, avtomehanike, rezkarje in kovače.

Solanje traja tri leta. Vpisejo se lahko vsi telesno in duševno zdravi mladinci od 14. do 17. leta starosti, ki so uspešno dovršili 7. ali 8. razred osemletke.

Rok za prijavo je od 20. junija do 20. avgusta.

Vsak kandidat mora opraviti sprejemni izpit iz slovenskega jezika in računstva. Sprejemni izpiti bodo od 31. avgusta do 4. septembra 1959.

Interesenti naj predložijo: 1. Lastnoročno pisano prošnjo z življenjepisom, natančnim naslovom, kolikovo s 30 din državnih takse ter 20 din v gotovini za občinsko takso občine Koper; 2. zadnje šolsko sprčevalo; 3. rojstni list; 4. zdravniško sprčevalo.

Vsi učenec dobijo mesečno nagrado, in sicer v I. letniku 2.200 din, v II. letniku 2.700 din, v III. letniku 3.200 din. Razen tega imajo možnost, da s izposlujeno štipendijo pri tukajšnjih podjetjih, kjer b se po končanem solanju zaposlili kot kvalificirani delavci.

Sola ima lasten internat. Mesečna vzdrževalnina znaša 6.600 din. Internat (Vajenski dom Koper) sprejema gojence na osnovi prošnje, kjer je priložiti koleke za 30 din državne in 20 din občinske takse.

Novice TRŽAŠKEGA

Ker pristojne oblasti še vedno zavlačujejo uzakonitev slovenskega šolstva in ureditev staleža učnega osebja, morajo slovenski šolniki vsako leto zaprositi za službovanje v naslednjem šolskem letu. Letos je rok za predložitev takšnih prošenj potekel 6. junija, dva dni prej pa so profesorji zvedeli, da šolsko skrbništvo zavrača prošnje, ki so napisane samo v slovenskem jeziku. Taka kršitev določil Memoranduma je upravičeno razburila šolnike in to temboj, ker je obstajala nevarnost, da ne bi

mgli pravočasno predložiti druge prošnje. Zadnji dan pa je šolsko skrbništvo vendarle sprejelo nekaj prošenj, ki so bile napisane samo v slovenščini.

... ..

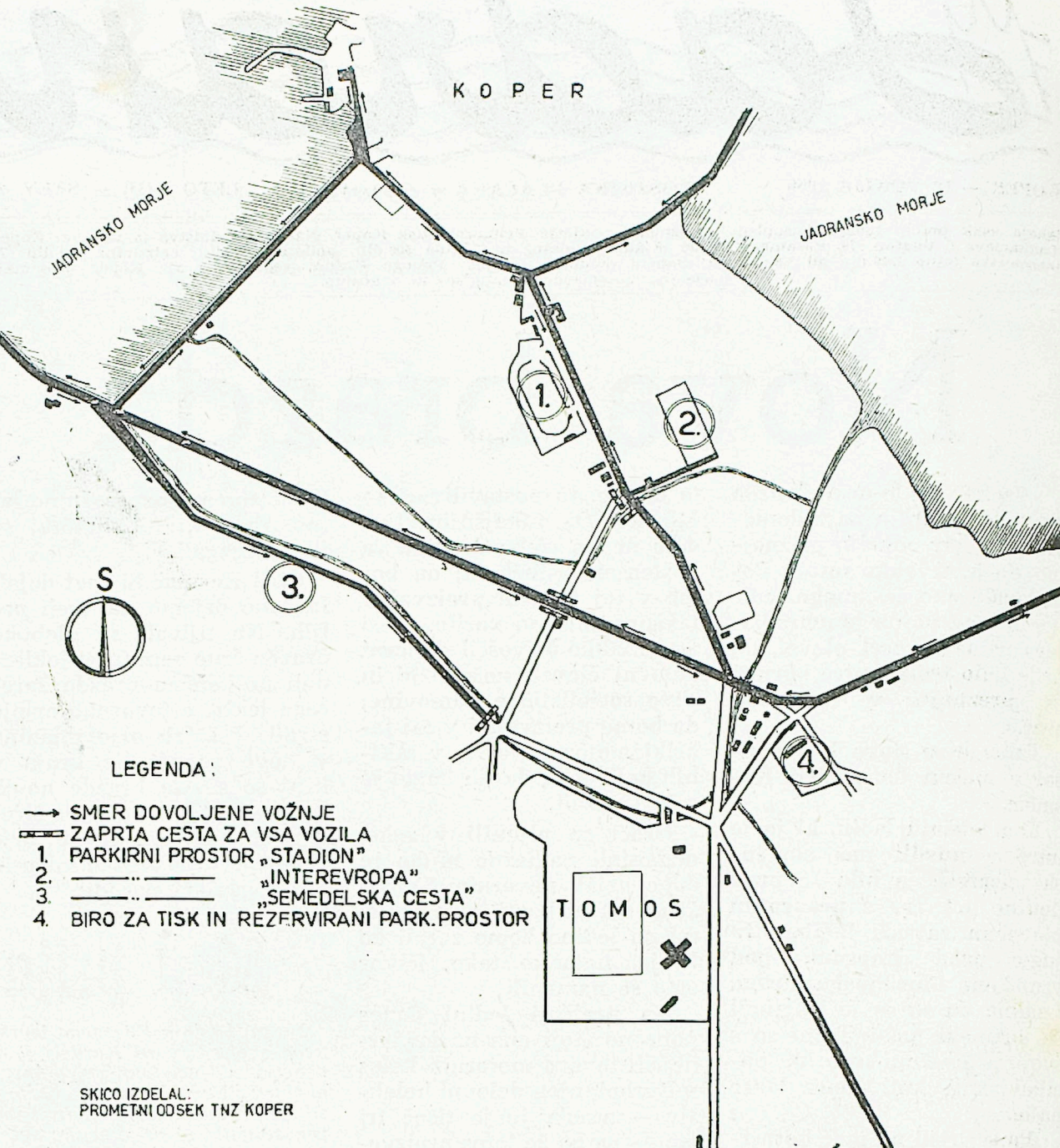
Predstavnika sindikata slovenske šole sta v ponedeljek obrazložila veleposlaniku dr. Confalonieriju najbolj pereča vprašanja slovenskega šolstva v zvezi z zavlačevanjem njegove uzakonitve. Veleposlanik se je zanimal za vsa vprašanja in je obljubil, da se bo zavzel na pristojnem mestu za ugodno rešitev.

... ..

Na pogrebu bivšega zunanjega ministra ZDA Dullesa so se zbrali številni državniki iz vsega sveta, tudi sovjetski zunanji minister Gromiko. Na sliki: predsednik ZDA Eisenhower v razgovoru z zahodnonemškim zunanjim ministrom von Brentanom, zadaj pa stoji italijanski zunanji minister Pella

Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradaščka — Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk

Opozorilo in navodilo voznikom

Vsi vozniki motornih in drugih vozil, ki se nameravajo v nedeljo udeležiti slavnosti ob otvoritvi Tomosa, naj se zaradi varnostnih navodil, po katerih bo urejen promet na koprskih cestah:

1. Osebnih avtomobilov, motorna kolesa, mopedi in dvokolesa parkirajo na športnem stadionu — na levi strani Ljubljanske ceste, nasproti Istra Benza. Prostor je na gornji skici označen s številko 1.
2. Avtobusi in tovorni avtomobili iz smeri Postojna, Gorica in Reka parkirajo na za to urejenem prostoru Intereurope na desni strani Ljubljanske ceste za Istra Benzom. Prostor je na skici označen s številko 2.
3. Avtobusi in tovorni avtomobili iz smeri Izola parkirajo v Semedeli na cesti ob semedelskem kanalu. Prostor je na skici označen s številko 3.
4. Parkirni prostor za goste s posebnim vabilom, novinarje in reporterje, je ob podjetju VINO. V upravnem poslopiju podjetja VINO je tudi biro za tisk, kjer bo za novinarje na razpolago vse potrebno za njihovo nemoteno delo. Prostor je na gornji skici označen s številko 4.

Na cesti od križišča Ankaran preko Bertokov do Škocjana pri Kopru je vsako prehitavanje kirajo na športnem stadionu — na levi strani Ljubljanske ceste, nasproti Istra Benza. Prostor je na gornji skici označen s številko 1.

2. Avtobusi in tovorni avtomobili iz smeri Postojna, Gorica in Reka parkirajo na za to urejenem prostoru Intereurope na desni strani Ljubljanske ceste za Istra Benzom. Prostor je na skici označen s številko 2.

3. Avtobusi in tovorni avtomobili iz smeri Izola parkirajo v Semedeli na cesti ob semedelskem kanalu. Prostor je na skici označen s številko 3.

4. Parkirni prostor za goste s posebnim vabilom, novinarje in reporterje, je ob podjetju VINO. V upravnem poslopiju podjetja VINO je tudi biro za tisk, kjer bo za novinarje na razpolago vse potrebno za njihovo nemoteno delo. Prostor je na gornji skici označen s številko 4.

strogo prepovedano in naj se vozniki uvrstijo v vrstno vožnjo po desni strani ceste.

Na Ljubljanski cesti od križišča Škocjan proti Kopru bo promet enosmeren. V nasprotni smeri bo dovoljen le do določenih parkirnih prostorov.

Na gornji skici so dobro vidni oštevilčeni parkirni prostori in s puščicami točno določene smeri vožnje.

Pozivamo vse voznike in druge koristnike cest, da se zaradi varnosti in reda točno držijo gornjih navodil, da vozijo skrajno previdno in da v vseh primerih brez ugovora in natančno upoštevajo opozorila pripadnikov Ljudske milice in rediteljev.

Še prav posebno pa opozarjamo vse voznike motornih in drugih vozil, da v nobenem primeru ne vozijo vinjeni. Prometniki bodo to strogo nadzirali in po potrebi uporabljali alkokotest, da se prepreči vse morebitne nezgode. Vozniki — upoštevajte svojo veliko odgovornost in se ravajte po navodilih in svoji vesti!

OB NACISTIČNEM IZZIVANJU V ANKARANU

Tudi gostoljubnost ima svoje meje

Zahodnonemški potovalni urad Scharnow Reisebüro iz Hamburga je pred dnevi pripeljal na našo obalo skupino turistov, izmed katerih so se nekateri nastanili v hotelu Turist v Ankaranu.

V noči od sobote na nedeljo, med polnočjo in eno uro, so nekateri izmed teh gostov v vinjenem stanju povzročili tako hud izpad proti naši domovini, da smo jih bili prisiljeni postaviti čez mejo. Takole je bilo:

Med drugimi nemškimi gosti so bili v konventu tudi Volker Erik BAUMAN, Viktor Josef VÖLKL in Albrecht Dieter DIENER. Navdihnjeni od alkohola so izzvali preprij napadli našega državljana, češ da jih je polil z vinom, čeprav so se dejansko sami polili. Posebno bojevit peteln je bil Bauman. Ki je kar naprej iskal povod za pretepanje. Ostali nemški gostje iz iste grupe se z izzivanjem omenjene triperesne deteljece niso strinjali in so dosegli, da so izzivač zapustili lokal. Vendar pa so se kmalu vrnili in zahtevali še pijače, ki pa je zaradi očitne vinjenosti niso mogli več dobiti. Bauman se je spet hotel pretepati, hkrati pa so vsi trije prenapetosti začeli na ves glas

prepevati nacistično himno »Deutschland Deutschland über alles...« Seveda so bili takoj opozorjeni, naj te pesmi ne pojejo, vendar pa so nehali šele na ponovno prepoved. Bauman je pri tem zabavljaj, da smo visoki, da pa nas bodo Nemci že spet ponizali in nas vse postrelili. Nad takim očitnim izzivanjem so se zgražali celo Baumanovi sorodnjaki in to tudi na ves glas povedali.

Seveda kaj takega ni mogoče trpeti. Gospodje izzivači so napačno razumeli naše gostoljubje. Zato jim je bilo to odpovedano in so morali naslednji dan, to je v nedeljo popoldne, zapustiti našo deželo.

Vodja grupe izletnikov omenjenega potovalnega urada iz Zahodne Nemčije Fritz Buchmeyer je po dogodku izjavil v Portorožu, kjer se mu je bilo žal za obnašanje omenjenih treh nacističnih prenapetih, ker bi utegnili taki izpadi skaliti dobre odnose do Nemcev po naših turistih. Nih kraji, čeprav ne gre soditi celote po enem grešnem kozlu. Popolnoma je odobraval postopek naših oblasti proti Baumanu in obema pajdašema in dejal, da so naši organi njima docela in korektno ravnali.

PRED OČMI NAM JE ZRASL INDUSTRIJSKI GIGANT Z NAJSODOBNEJŠO STROJNO OPREMO...

OB STROJIH PA SO LJUDJE

Nova tovarna motornih koles je kar tako, da pravzaprav sami nismo vedeli kdaj, zrasla pred našim nosom na vratih Koprja. Zrasla je v ključni objekt naše industrije za široko potrošnjo, zasnovali in uresničili pa so jo izbrani strokovnjaki, ki so umeli svoje hotenje po napredku združiti z resničnimi organizacijskimi sposobnostmi, kakršne so dane le redkim. V težavnih pogojih našega intenzivnega življenja je še bolj težavno, izdelati program in načrt izgradnje takšnega objekta za vsa leta vnaprej ob upoštevanju družbenega razvoja, razvoja tehnike in ekonomike, da bi po eni strani tovarna ob koncu izgradnje po petih letih ne bila že tehnično zastarela v odnosu na razvoj v svetu, in da bi po drugi strani glede na domač gospodarski razvoj planirana sredstva za izgradnjo zadostovala za nemoteno dokončanje objekta. Obema tema pogojema je bilo zadosteno, kar kaže, da je družba imela res srečno roko, ko je izgradnjo tega industrijskega kolosa zaupala direktorju Francu Pečarju in njegovim sodelavcem.

Zdaj stoji in začinja z delom v Koprju tovarna, gospodarski objekt, ki po svojem pomenu daleč presega vrednost zidovja in opreme in zaposlenih ljudi — to je zdaj že ekonomski činitelj, ki bo s svojim delom in ustvarjenim dohodkom mogočno posegel v življenje vse naše družbe: že v letošnjem letu bo dosegel bruto-produkt tri milijarde dinarjev, v letu 1960 ga bo že dvignil na štiri in pol milijarde dinarjev, v prihodnjih letih pa bo ta narasel do sedmih milijard dinarjev!

Nedavno tega je koprška komunala dobila novo tovarno pristanišče, ki daleč presega okvir in pomen občinskega podjetja. Nova luka ima še neslutene možnosti razvoja in pravzaprav se Koper šele napravlja za obmorsko mesto in usmerja njegove poglede tudi na morje, sedaj pa je zrased še TOMOS, ki se nenadoma znajde sredi nas kot poslednjemu najmočnejšemu gospodarski in družbeni činitelj v občini. Pomen to-

lovni kolektiv naraščal in bil sprva seveda sestavljen preveč iz strokovnjakov in visoko kvalificiranih delavcev, ki so montirali in dajali v promet prve mopede, tako je vzporedno raslo tudi politično in družbeno življenje kolektiva. Nastala je močna sindikalna organizacija, v kateri so se kovali bodoči strokovnjaki in vodje proizvodnje po strokovni plati na eni strani, na drugi pa je to postajala zakladnica kadrov za bodoče delavsko upravljanje tovarne. Kmalu je bila sindikalna organizacija v tovarni že toliko močna, da je v pomoč direktorju in strokovnemu vodstvu pri upravljanju tovarne in proizvod-

žiti še dokaj sredstev, da bodo zadovoljene najhujše potrebe.

Tovarna ima lastno ambulanto, v kateri imajo njeni delavci popolnoma vso oskrbo — povpreček obolelih članov delovnega kolektiva je komaj dva odstotka. Namesto dosedanje začasne delavske restavracije v Koprju gradi tovarna prelepo tovarniško menzo, ki bo dovoljevala prosto urejanje delovnega časa po potrebah proizvodnje, kar doslej ni bilo mogoče.

Skrb za ljudi pa se zrcali tudi v njihovem strokovnem usposabljanju in v lažšanju njihovega dela. Tovarna je vzorno opremljena z najsodobnejšimi pripo-

do 17 odstotkov v odnosu na zaposlene delavce, trenutni odnos kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev pa je še nekaj večji kot 1:2 v korist nekvalificiranih delavcev. Saj je pa tudi razumljivo: čeprav je deklica včeraj še plela na njivi, ali molzla kravo, danes lahko takoj sede k stroju in brez posebnih priprav lahko dobro opravlja določeno fazo dela v vrstni proizvodnji delov za motorna kolesa. Vsak živi člen te proizvodnje na tekočem traku opravlja namreč samo eno določeno fazo tega dela, ki ne zahteva nobene strokovne izobrazbe, ker opravljeno delo in celotno proizvodnjo nadzirajo kvalificirani in visoko kvalificirani delavci, deloma pa že sami stroji.

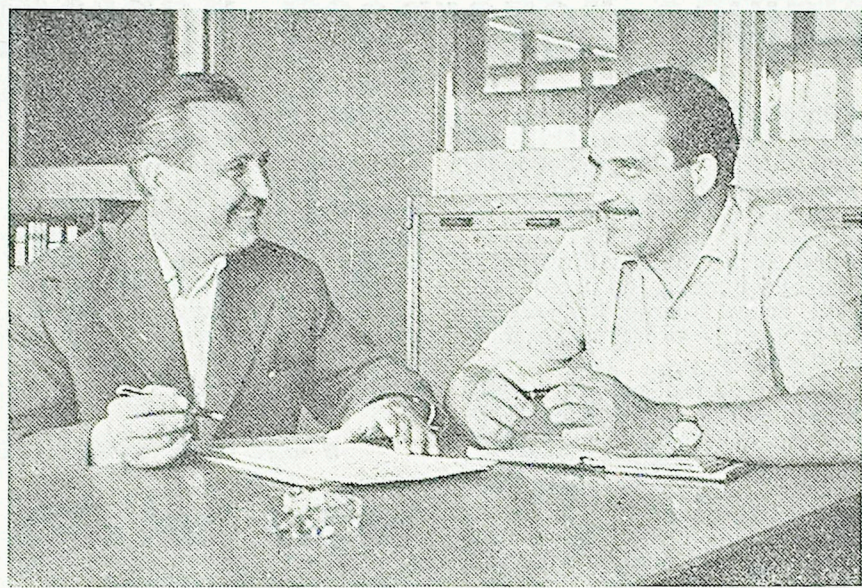
Tovarna pa ni sama sebi namen in je zato okoli nje še cel splet pomožnih obratov, servisnih delavnic, trgovskih zastopstev in lokalov, komercialnih zvez ter drugih posledic njenega obstoja in dela — po naših in tujih cestah pa je že vse polno njenih vozil. Vse te službe je bilo treba od temeljev zgraditi in vse te službe so sposobni ljudje postavili na noge.

Veliko kadrov je bilo zato treba za vse to delo — v tovarni in izven nje. Ker teh kadrov na domačem področju ni bilo, so pač morali priti od drugod. Tako je od vseh zaposlenih v tovarni le 720 domačinov, nad 500 pa jih je prišlo od vsepovsod iz Slovenije. Kar priznajmo, da nismo bili vedno objektivni do tega vprašanja in je na ta račun padla prenekatera krivična in nerazumna opazka od strani, medtem ko se je pri delu v tovarni kovalo bratstvo in nesebično sodelovanje med tako imenovanimi prišleki ali »Kranjci« in med domačini. Danes pa tovarna vzhaja prek številnih vajencev številen kader iz samih domačinov, ki se bodo usposobili za visoko kvalificirano delo in za upravljanje tovarne. Z ustvarjanjem nadaljnjih

NE POZABITE:
slavje v Tomosu
je praznik nas vseh!
ZATO V NEDELJO
na svidenje v Koprju!

pogojev za nastavljanje nekvalificirane delovne sile pa se že sedaj še mnogim domačinom odpirajo možnosti zaposlitve v tem našem industrijskem gigantu.

Zal zmanjkuje prostora, povedati pa bi bilo treba še veliko. Toda na to se bomo še povrnili. Naj za konec omenim samo še nekaj članov delovnega kolektiva v tovarni, nekaj vodilnih kadrov, ki so največ pripomogli k naglemu vzponu in rasti mlade tovar-

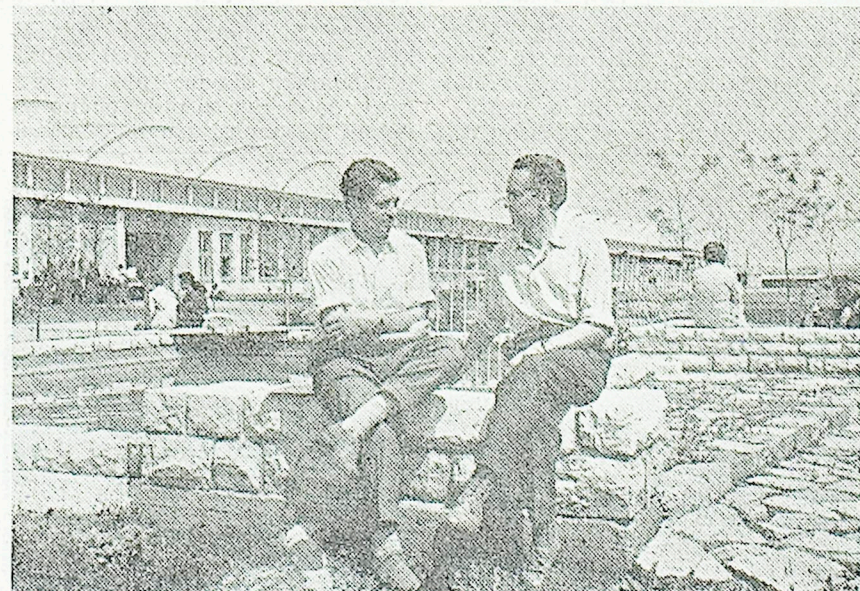
Glavni direktor Franc Pečar ima v tovarni TOMOS kar dve desni roki: tehničnega direktorja Franca Maleinerja (levo) in komercialnega direktorja Milana Černčeca. Kot kaže, sta močno zadovoljna, da je dobojevana velika bitka za tovarno in da sta dočkala dan, ko začinja novo industrijsko podjetje vračati vloženi trud in sredstva

nje že lahko ustanovila posvetovalni organ, ki ga sestavlja 75 delavcev iz proizvodnje. To je hkrati kovačnica kadrov za bodoče organe delavskega samoupravljanja, ki bodo po končani izgradnji 1. januarja 1960 prevzeli tovarno v svoje roke. Tedaj bodo na to dovolj pripravljeni in zrel, da bodo z nabranimi izkušnjami lahko povedli tovarno k nadaljnjemu razvoju, proizvodnim in komercialnim uspehom. Skozi to razvojno stopnjo je bilo treba nujno iti, ker bi nepripravljeni in neuki ljudje lahko z nesmotrno uporabo zakonitih pravic temu razvoju bolj škodili kot koristili. Te skrbi zdaj v tovarni ni in bo jutri delovni kolektiv pripravljen prevzeti upravljanje tovarne v svoje roke.

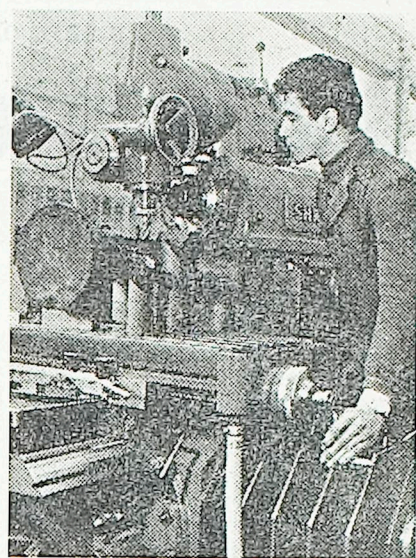
Načelo človečnosti je zraslo ob enem z idejo o nastanku tovarne in je vseskozi spremljalo njen razvoj od ustanovitve do današnjih dni. Ta skrb za človeka je bila najbolj razvidna iz stanovanjske politike tovarniškega vodstva, zrcalila pa se je tudi v velikih izdatkih za menzo, za posebno zdravstveno varstvo, za prekrasne sanitarne naprave, v izdatkih za prevoze na delo in z njega na oddaljene domove, ki jih je tovarna preskrbela svojim zaposlenim od Sečovelj in Pirana prek Izole in Koprja tja do Miljskih hribov. S pomočjo koprške občine in okraja ter tudi republiških forumov in s sredstvi, ki jih je tovarna že ustvarila z delno proizvodnjo oziroma montažo motornih koles, je bilo samo na Hrvatinih in sosednih vaseh obnovljenih in usposobljenih nad 170 stanovanj. Danes stanuje izven tovarniškega območja, to se pravi izven Koprja, okrog 70 odstotkov vseh zaposlenih v tovarni. To je seveda hud problem zaradi dovoza na delo in odvoza domov, ker na Koprskem ni železnice, avtobusne proge pa v dnevnih konicah ne morejo zadovoljiti potreb. Zato je tovarna uredila te prevoze v glavnem z lastnimi avtobusi, da je ta problem vsaj za silo rešila. Nekaj stanovanj je tovarna zgradila tudi v Koprju in v Semečeli, vendar pa bo treba v prihodnjih nekaj letih v to vlo-

močki za ugotavljanje proizvodnih odnosov, za ugotavljanje kvalitete materiala in proizvodov, za analiziranje poteka proizvodnje in proizvodnih stroškov — skratka, njenih dvoje vrst elektronskih možganov je najboljša merilo za nemoteno proizvodnjo, za pravično nagrajevanje po izmerjenem učinku dela in za rentabilnost proizvodnje.

Proces serijske proizvodnje v tovarni omogoča pravilno kadrovsko politiko, kakršna bi morala biti po vseh naših industrijskih podjetjih, česar pa mnogi še zdaleč ne dosegajo. Gre namreč za odnos med kvalificirano in nekvalificirano delovno silo. Škarje se vse bolj odpirajo v korist nekvalificirane delovne sile. Čeprav ima tovarna v absolutnem številu precej visoko kvalificiranega kadra, med njimi samo inženirjev in tehnikov okrog 130, pa je teh vendarle komaj 15

Se dve krepki roki v Tomosu pa sta predsednik sindikalne podružnice Ludvik Dolinšek (desno) in sekretar tovarniške organizacije Zveze komunistov Viktor Grča

Pri modernem vrtalnem stroju

ne. To so razen glavnega direktorja Franca Pečarja, tehničnega direktorja Franca Maleinerja in komercialnega direktorja Milana Černčeca še Stanko Prater, šef pogona, pa šef orodjarne Franc Majhen, Jože Beljan, ki skrbi za vzdrževanje pogonov in za ureditev okolja tovarne, dalje šef servisne službe in vse jugoslovanske mreže Tomosovih delavnic Viktor Grča, potem šef razvojne konstrukcije Erih Mihevc, znan po svoji konstrukciji svetovno znanega turbinskega regulatorja, zdaj pa v Tomosu že tudi zunanega prenosnega motorja za čolne, stabilnega motorja. Z njim v zvezi velja omeniti odnos do korigirani skupnosti, saj je tovariš Mihevc ostal po prihodu v Koper z eno nogo še vedno v Litostroju in tamkaj dela vsako soboto. Posebna skrb za družbeno prehrano delavcev in za prevoz leži na Martinu Finku, medtem ko vodi eksperimentalno delavnico bivši jugoslovanski državni prvak v dirkanju na motorjih Hinko Čerčič.

Predolga lista bi bila, če bi hotel naštetih prav vse zaslužne člane kolektiva, saj zaslužni so bolj ali manj vsi. Vsekakor pa moram omeniti še ljudi, ki so tovarno neposredno zasnovali in gradili. To sta arhitekta Mirko Gregorič in Danijel Smrekar iz Slovenija-projekta Ljubljana, dalje kalkulant tega podjetja inž. Boris Poganičnik, projektant cevnih instalacij klima naprave inž. Boleslav Likar, številni domači in drugi izvajalci del, Zlatko Korošec, Srečko Prezelj in Viktor Princ, ter drugi, ki so sodelovali pri izdelavi tehnološke zasnove tovarin in še in še drugi. Izmed domačega kolektiva 1300 ljudi in še toliko zunanjih sodelavcev je težavno izbrati ter povedati prav za vse, ki so vložili potoke znoja in truda v ponosno zgradbo Tomosa, ki bo nam vsem v veselje in pomoč pri premagovanju zaprek za zgraditev lepšega in boljšega življenja. rb

POSEBNI VLAK ODPOVEDAN

Pripravljalni odbor za proslavo ob otvoritvi TOMOSA je najavil posebni vlak za udeležence proslave iz Postojne do Kozine. Ker pa so Postojnčani medtem sami oskrbeli dovolj motornih vozil za množično udeležbo na nedeljski proslavi, posebnega vlaka torej ne bo.

V NEDELJO JE DOBRO PRESKRBLJENO ZA GOSTINSKE USLUGE

Gostinska podjetja v Koprju in v vsem obalnem pasu so se po iniciativi pripravljalnega odbora za otvoritveno slavnost tovarne TOMOS temeljito pripravila na izredno število delovnih ljudi iz vse Slovenije, ki bodo za to priložnost obiskali Koper. Poskrbljeno je za zadostne količine hrane, pijače, sadja itd. Udeleženci velikega zborovanja, ki bo na prostoru pri tovarni TOMOS, bodo imeli na razpolago dovolj paviljonov, kjer se bodo lahko okrepčali po običajnih cenah. Organizacija gostinskih uslug in kontrolo nad cenami je prevzela Gostinska zbornica v Koprju.

V nedeljo vsi v Koper na slavnost ob otvoritvi Tomos!

Pri stroju za preizkušanje motorjev za Colibrije

varne se širi še daleč čez naše meje: obstoj tovarne in njen vpliv kot plima valovi po vsej deželi; čutiti ga je tudi v Ljubljani, v Sarajevu, Beogradu in v Skopju in še kje vmes prav tako kot v njeni neposredni bližini ali pa kje na tržiščih po svetu.

»Kako smo gradili TOMOS« — preberite na 7. strani, mi pa se pomenimo kaj več o drugih odnosih v tovarni, o ljudeh v njej in morda še o čem, kar bi nas zdaj ob prazniku tovarniškega delovnega kolektiva zanimalo.

Ves delovni kolektiv je bil sprva en sam človek, njegova pisarna pa soba njegovega stanovanja v Ljubljani. Ko pa je bila postavljena prva osnova, je kolektiv »narasel« na sedem ljudi, ki so bili v gosteh v sposojenih prostorih, kamor jih je ljubeznivo vzel pod streho kolektiv podjetja Vino Koper. Kakor je de-

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Reorganizacija italijanskih šol

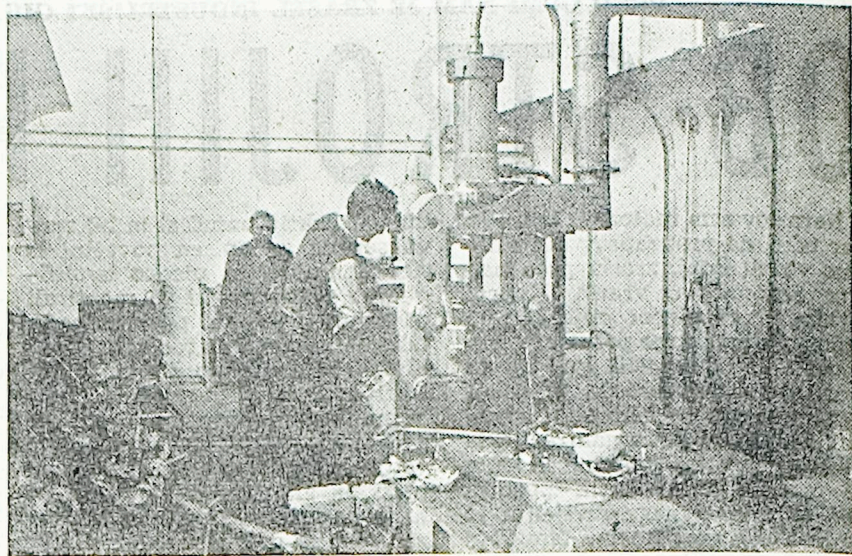
V torek je bila v Kopru 13. seja Okrajnega ljudskega odbora Koper, na kateri so odborniki razpravljali in sklepali o vrsti pomembnih odločitev. Tako so v skladu s socialističnimi načeli, ki so vedno obeleževala naš odnos do manjšine in katerih vrednost presega naše obveznosti, izhajajoče iz mednarodnih pogodb, sprejeli odlok o obveznem objavljanju predpisov, izdanih na območju občin Koper, Izola in Piran, v italijanskem prevodu. Zato bo začel izhajati »Bilten italijanskih prevodov predpisov, ki so veljavni na ozemlju, na katerega je bila raztegnjena civilna uprava FLRJ«. V tem Biltenu bo tudi pregled tistih pomembnejših predpisov iz Uradnih listov FLRJ in LRS, ki neposredno zanimajo prebivalce občin obalnih področij Slovenije.

Nadalje je Okrajni ljudski odbor v skladu z reorganizacijo splošnega izobraževalnega šolstva, na osnovi šolske reforme in splošnega zakona o šolstvu, sprejel sklep o reorganizaciji italijanskih gimnazij v Kopru in Piranu, ki

imata sedaj po osem razredov, od jeseni dalje pa naj bi trajalo šolanje na obeh gimnazijah štiri leta in bi bili šoli priznani kot višji srednji, medtem ko sta sedanjí osemletki priznani kot nižji srednji šoli. Podobna reorganizacija za slovenske šole in gimnazije je bila uvedena v smislu splošnega zakona o šolstvu že lani, ta organizacija italijanskih šol pa je tudi v skladu s sklepi, ki so bili sprejeti na zasedanju jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora, ki je bilo v Beogradu. Iz istih razlogov je Okrajni ljudski odbor sprejel tudi sklep o ukinitvi dosedanje italijanske dvoletne trgovsko-tehnične šole v Izoli, namesto te pa naj bi v jeseni začela s poukom Italijanska ekonomska srednja šola v Piranu.

Okrajni ljudski odbor je na ločenih sejah obeh zborov nadalje odločil o rajonizaciji kmetijske proizvodnje v okraju, da bi bilo zagotovljeno smotrno izkoriščanje kmetijskih zemljišč z dolo-

čitvijo ločenih kmetijskih zemljišč na posameznih področjih za gojitev najbolj donosnih kultur in za specializacijo kmetijske proizvodnje. Zato je koprski okraj razdeljen na osem kmetijskih proizvodnih okolišev in to v živinorejsko-poljedelski, živinorejsko-vinogradniški, živinorejsko-sadjarški, živinorejski, sadjarško-živinorejski, vinogradniško-sadjarški in vrtnarsko-sadjarški okoliš. V nadaljevanju zasedanja so odborniki sprejeli še nekaj ukrepov gospodarskega in administrativnega značaja.

Najsodobnejša vlivalnica sestavnih delov za motorje Colibri

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA IZOLA

Največ pozornosti napredku kmetijstva

Občinski ljudski odbor Izola je na svoji seji v ponedeljek, 8. junija, razpravljal o predlogu odloka o spremembi, oprostitvah in o olajšavah samoplačnikov za zdravstvene usluge. Svet za socialno skrbstvo in zdravstvo je dobil pooblastilo, da izdaja odločbe druge stopnje, ker ima leta vpogled v proračunske možnosti občine.

Sprejeli so tudi predlog o spremembi odloka o občinskem prometnem davku na prodajo alkoholnih pijač. Odlok predvideva znižanje občinskega prometnega davka od 20 na 12 odstotkov za naravna vina v gostiščih in na 8 odstotkov za prodajo v trgovinah. Tako bo možno znižati ceno vinu od 30 do 50 dinarjev pri litru.

Važno vprašanje, ki so ga rešili na zadnjem zasedanju, je bilo še vprašanje izkoriščanja stalnega občinskega rezervnega sklada za asanacijo in obnovo kanalizacije ter drugih komunalnih objektov, ki jih je poškodovalo neurje konec maja. Škoda na raznih komunalnih objektih, cestah in kanalizaciji je približno 3.700.000 dinarjev, še večja pa je škoda na kmetijskih posevkih in po vaških poteh. Iz rezervnega sklada bodo v ta namen izkoristili letos 1.500.000 dinarjev.

Razprava je potekala dalje o osnutku odloka OLO Koper o ra-

jonizaciji kmetijskih zemljišč. Območje izolske občine naj bi se po tej rajonizaciji delilo na dva okoliša, in sicer v višinski, sadjarško-vinogradniški okoliš in v nižinski, vrtnarsko-sadjarški okoliš. Kot glavna kultura v industrijske namene je predvidena proizvodnja smokev in marask, kot stranska pa gojitev dišavnice (lavandula vera) in zdravilnih zelišč (peretrum).

Razen tega je ObLO izdal še dve garancijski izjavi gospodarstvenim organizacijama »Mavric« in Mestni klavnici, da bosta lahko najeli kredite za osnovna in obratna sredstva.

Na skupni seji obeh zborov so imenovali osem upravnih odborov raznih skladov in ustanov na območju izolske občine. db

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA PIRAN

Vsi smo komuna

Oba zbora ObLO Piran sta v ponedeljek na skupni seji pretresala rezultate akcije, ki so jo na priporočilo plenuma Zveze sindikatov začeli lanskega decembra med prvimi v Sloveniji prav v piranski občini. Šlo je za združevanje sredstev, ki ostanejo kolektivom po plačilu vseh obveznosti, in naj bi služila za finansiranje tistih družbenih potreb, ki so najotipljivejši odraz boljšanja življenjskega standarda naših ljudi.

Vprašanje, zakaj se je prav v piranski občini porodila zamisel o združevanju sredstev, je v uvodnem referatu k razpravi obrazlo-

žil podpredsednik ObLO Piran Ivan Korošec. Pojasnil je, da so to zahtevali posebni pogoji, življenjska nujnost komunne. Piranska občina še vedno občuti posledice nekdanje okupatorske politike: v Piranu je še vedno 468 stanovanjskih hiš brez tekoče vode in 211 brez stranišč; nad deset kilometrov kanalizacije je še primitivne, neprimerne. Po letu 1954 je bilo sicer že mnogo storjenega, toda investicijska politika je bila zaradi nujnejših potreb gospodarstva sorazmerno le malo usmerjena v urejanje komunalnih naprav. Zdaj, ko imajo gospodarske organizacije trdno osnovo, pa je nujno, da se je začelo tudi z močnejšim urejanjem drugega. Toda občina sama s svojimi proračunskimi dohodki ne bi zmogla vsega tega. Zato naj bi vsi kolektivi združili del prostih sredstev v skupni sklad, o katerega uporabi bi sami odločali, predloge za uporabo pa bi dajal občinski zbor proizvajalcev.

Na ponedeljkovi seji so torej pretresli rezultate tega decembrskega sklepa skupne seje zbora proizvajalcev in odgovornih predstavnikov vseh gospodarskih organizacij občine. Izkazalo se je, da so podjetja v tej akciji združila nekaj nad 3 milijone dinarjev, kar seveda ni mnogo, da pa so poleg tega koristneje kakor v prejšnjih letih uporabila druga, večja prosta sredstva za nadaljnjo utrditve svojih podjetij in za gradnjo ter popravila stanovanj svojim delavcem. Približno tri četrtine prostih sredstev so podjetja porabila za lastne potrebe ter potrebe svojih delavcev, povprečno samo slabo četrtino pa so dala v skupni občinski sklad za družbeni standard. Tovariš Korošec je omenil, da akcija ni dala tako ugodnega rezultata, kakor bi bilo želeli, ker ni bila koordinirana in ker je bila politično premalo pripravljena. Predstavniki gospodarskih organizacij niso dovolj raztolmačili članom svojega kolektiva namena te akcije, ali so jim ponekod tolmačili celo napačno, češ da gre za neupravičeno vmešavanje občine v njihove pravice, da hoče ObLO povečati sredstva za svojo administracijo in podobno. V nekaterih kolektivih pa so stvar razumeli tako, da so pohitili za naknadno delitvijo plač nad tarifnim pravilnikom in podobno. To je privedlo do kolebanja celo tiste kolektive, ki so se že bili odločili, da prispevajo (Nadaljevanje na 10. strani)

Baški gasilci napredujejo

Preteklo nedeljo so gasilci na Baču razvili svoj prapor. Pristrčna slovesnost je bila dokaz, kako se je domače gasilsko društvo v zadnjem času močno razmahnilo. Hkrati z razvitim praporom so slavili tudi 10. obletnico ustanovitve prostovoljnega gasilskega društva, ki ima sedaj že dve motorni brigadki in toliko opreme, da lahko takoj uspešno intervenirajo ob izbruhu požara. Seveda je pa njihova želja, da bi svojo opremo in sposobnost gašenja še izpopolnili.

Prostovoljno gasilsko društvo Bač ima v svoji sredi tudi nekaj aktivnih gasilcev, ki se z gasilstvom bavijo že dolga desetletja. Vsem tem so ob tej priložnosti podelili značke za dolgoletno službovanje v gasilstvu, mnogim pa diplome. Praporu je kumoval eden izmed dolgoletnih članov gasilske organizacije tov. Vrbančič. Poudariti moramo, da je PGD Bač ena izmed najbolj množičnih organizacij v vasi, saj šteje okrog 130 članov.

S. M.

Projektanti naj ne eksperimentirajo

V ponedeljek je Svet za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve pri OLO Koper razpravljalo o problematiki urbanizma na osnovi obširnega poročila o gradbeništvu, ki je bilo objavljeno v 6. številki Biltena OLO Koper. Predsednik Sveta dr. Svetozar Polič je uvodoma dejal, da mora Svet temeljito proučiti sedanjo stopnjo razvoja urbanizma, projektiranja in dela posameznih komisij, posebno še, ker je bila doslej ugotovljena vrsta napak v upravnem in operativnem postopku, vse od priprav za

določitev lokacije zgradbe pa do končne izgradnje.

Ze takoj začetku so člani Sveta opozorili na nujnost čimprejše izgotovitve regionalnih urbanističnih načrtov za vse občine v okraju, kajti brez te osnove je lociranje novih zgradb zelo problematično in tvegano. Zaradi pogostega naknadnega spreminjanja regionalnih urbanističnih načrtov in lokacij (kar se večkrat zgodi) nastaja tudi velika gospodarska škoda. Bilo bi zato prav, da dokler niso dokončno izdelani regionalni urbanistični na-

črti, naj bi urbanistične komisije, strokovnjaki in uslužbenci državne uprave že pri določitvi lokacije dali svoje mišljenje in določili projektantu okvir situiranja ter oblikovanja zgradbe. Projektanti pa bi morali mišljenja teh upoštevati in jih spoštovati kot zakon.

Člani Sveta in zastopniki oblasti ter gradbenih podjetij v okraju, ki so tej seji prisostvovali, so se tudi zavzeli za dosledno izvajanje urbanističnih projektantskih določil, predvsem zaradi prepogosto nastajajočih gmočnih škod, ki jih povzročijo projektanti, in so zahtevali, da mora biti izvajanje teh določil strogo obvezno za vsakogar. Sklenili so, da bodo o teh načelih seznanili tudi pravno službo pri vseh občinskih ljudskih odborih in priporočili, naj kršilce najstrožje kaznujejo.

Na dnevnem redu je bilo sprejetje soglasij za lokacijo zgradb v raznih krajih našega okraja. Te lokacije so bile predhodno komisijsko pregledane in le v dveh primerih so dali člani Sveta pripombe. Potrjene so bile tudi spremembe odlokov o ožjih gradbenih okoliših v občinah Izola in Ilirska Bistrica, končno pa so na predlog komisije za revizijo investicijskih programov potrdili nekaj investicijskih programov, med njimi investicijski program za gradnjo devetstanovanjske hiše v Sežani za uslužbenke bolnišnice in za prizidek za rekreativno delo sežanske bolnišnice za TBC ter za gradnjo večjih stanovanjskih hiš v Divači in Hrpeljah.

Za dan

Krvodajalstva v Piranu

Občinski odbor Rdečega križa v Piranu je 4. junija priredil v prostorih svojega društva sejo, posvečeno »Dnevu krvodajalstva«. O pomenu krvodajalstva je zbranim krvodajalcem iz piranske občine govoril dr. Rehar. Med drugim je povedal, da je koprski okraj v Sloveniji v krvodajalstvu na zadnjem mestu. Na tisoč prebivalcev pride samo 18 krvodajalcev, medtem ko jih pride v mariborskem na tisoč 37. Največ krvodajalcev je v naši republiki v vrstah rudarjev ter industrijskih delavcev. To je deloma razumljivo, kajti v teh gospodarskih panogah pride pogosteje do težkih nesreč in tako ti ljudje direktnije čutijo koristi krvodajalstva. Pomemben faktor pri razmahu krvodajalstva pa je predvsem tozadnevna vzgoja prebivalstva. Včasih so imeli ljudje polno predsodkov in pomislekov proti darovanju krvi; pred vojno so bili pri nas le redki krvodajalci, ki pa so jo dajali proti plačilu. Po vojni se je krvodajalstvo razvilo vzporedno z ostalim našim napredkom. Tako smo še leta 1953 porabili v vsej Sloveniji komaj 3 tone darovane krvi, lansko leto pa že 11 ton. Vzporedno s tem je poraslo število krvodajalcev. Ti v naši skupnosti krvi ne prodajajo, ker menimo, da tako krvi kot človeka ne gre in ni mogoče prodajati. V znak priznanja za njihovo človekoljubno požrtvovalnost pa je Glavni odbor Rdečega križa izposloval, da se zaslužim dajalcem krvi izdajo posebne značke in diplome. Tako so tudi na tej seji izročili diplomi kolektivni tovarne »Začimba« v Portorožu, ki se je ob lanski krvodajalski akciji kolektivno odzval vabilu Rdečega križa, in pa Julietu Lenassi-ju, ki je trenutno med piranskimi krvodajalci največkrat dal kri in je že od lani nosilec zlate krvodajalske značke. Srebrne in bronaste značke pa so dobili tovaršica Pavla Mihelič, mlilničnik Ludvik Bonaca in gasilec Ivan Komar.

Na seji so se tudi dogovorili, da bodo poskušali s predavanji in osebnim priporočevanjem preko sindikalnih podružnic vplivati, da bo ob prihodnji krvodajalski akciji odziv večji kot lani. »Nič ne ve, če ne bo danes ali jutri — upajmo da nikdar — doletela nesreča tud, koga izmed nas,« je opozoril dr. Rehar, »in bomo potrebovali kri.« Zato, če smo zdravi, darujmo kri!

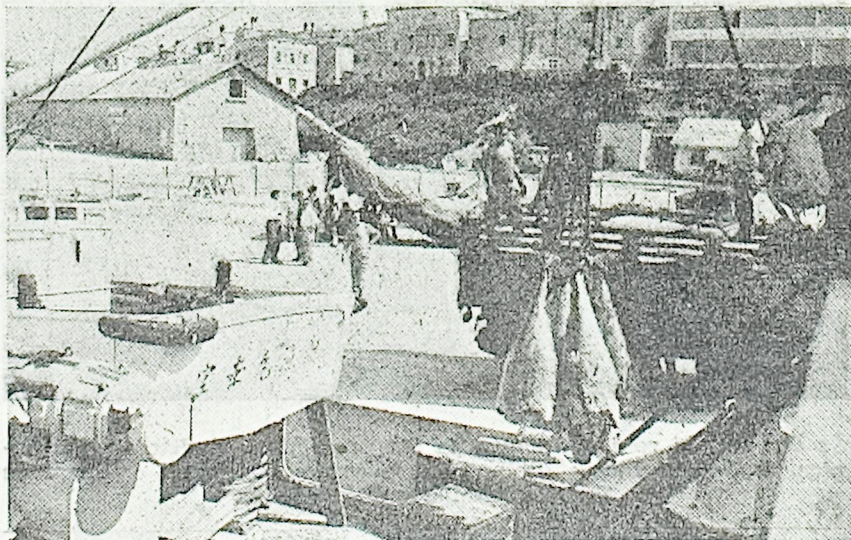
BARKA

Prosvetno društvo »Novi Balkan« na Barki je po več letih spet oživel. Sedaj je zlasti prizadevna igralska družina, ki je v nedeljo uprizorila dramo Johna Knittla »Via mala«, ki je dokaj zahtevna in težka. Potreben je pogum že za izbor take igre, kaj šele za njeno uprizoritev. Toda dobra volja in požrtvovalnost premagata vse. Barska igralska družina je to dokazala in zasluži zato vse priznanje. Zlasti gre pohvala učiteljici Majdi Prelčevi, ki je dramo režirala in nastopila v vlogi Silvele. Uprizoritvi, ki je bila na prostem, kar je zahtevalo še večjo spretnost igralcev, je prisostvovalo okrog 200 ljudi.

Nedvomno se bo ta dramska družina z »Via malo« predstavila tudi na odrih bližnjih krajev.

Berite in širite

SLOVENSKI
Jadran

Minuli teden se je mudila v Kopru japonska tovorna ladja, ki je za našo ribjo industrijo pripeljala palamido. Na sliki: iztovarjanje tun v pristanišču

Na pristrčni slovesnosti na koprskem Učiteljskem v soboto, 6. t. m., ob proslavi 50-letnice mature, ki so se je udeležili nekdanji maturanti, so mlade učiteljske pripele jubilatno rdeče nageljne

PRISRČNA SLOVESNOST NA KOPRSKEM UČITELJSKEM

Srečanje pedagoških generacij

V soboto, 6. t. m., je bila na koprskem Učiteljskem pristrčna slovesnost ob srečanju maturantov nekdanjega učiteljskega v Kopru iz leta 1909 in sedanjih dijakov. To je bil nadvse prijeten dogodek, srečanje dveh pedagoških generacij, pomladanskega jutra in jesenskega bogastva, kot je lepo povedal v svojem pozdravnem nagovoru sedanji ravnatelj Jože Valentinčič. Iz vse Slovenije so se zbrali ljudje, ki so se pred pol stoletja v istih prostorih pripravljali na vzgojiteljsko delo in prosvetljevanje svojega ljudstva. Z doživetim spoštovanjem in velikim veseljem jih je pozdravil današnji mladi rod, ki uživa sadove dolge, deset in desetletne borbe vseh naprednih ljudi.

Čas, ko je mladostni smeh sedanjih jubilatov odmeval po šolskih hodnikih koprškega učiteljskega, je bil kaj drugačen od današnjega. Bili so to časi avstroogrške monarhije, za katero vemo, kakšna krušna mati je bila svojim otrokom nemške narodnosti.

Udeleženci proslave 50-letnice mature so obujali spomine na nekdanje čase. Na koprskem učiteljskem, katerega začetki segajo v leto 1872, so poučevali v slovenskem, italijanskem in hrvaškem jeziku. Pozneje je prišla seveda na vrsto še nemščina. Leta 1909 se je učiteljske preselilo v Gorico in je postalo samo slovensko. Bil je to edini slovenski popolni srednješolski zavod v Avstriji in to je bil glavni in veliki uspeh stavke leta 1908 v Kopru, o kateri je razpravljalo celo parlament na Dunaju in ki je pripomogla, da je ljudski poslanec dosegel tako ugodno rešitev. Uspeh je bil to za vse nacionalno zavodne dijake in napredno misleče ljudi. Slovensko učiteljske je potem delovalo v Gorici do leta 1915, ko so ga Italijani ukinili. Za dolgo dobo je bilo njegovo delovanje prekinjeno in lahko rečemo, da ga je nasledilo komaj leta 1947 učiteljske v Portorožu, ki se je pozneje (leta 1953) preselilo v Koper. Torej je morala priti socialistična in demokratična Jugoslavija, da so se na tem ozemlju obnovile pedagoško-vzgojne tradicije.

Se poseben spomin so poklonili naši jublati velikemu šolniku

Bežku (1860—1919), ki je deloval na tem učiteljskem kot pedagog in pozneje kot ravnatelj. Bežek je napisal slovensko psihologijo in se je zavzemal za nekatere pedagoške prijeme, ki jih sedaj uvaja naša reformirana šola.

Mlade učiteljske pripele jubilatno rdeče nageljne, pevski zbor pa jim je pod vodstvom prof. Mirana Hasla zapel dve veseli in poskočni narodni pesmi.

Udeleženci slavja so si potem še ogledali Koper, ki je pač dokaj spremenil svoje lice iz časov, ko so tod trgali hlače po šolskih klopah. Zahvalno pismo so poslali Svetu za šolstvo in Pedagoškemu društvu, ki sta s svojo finančno pomočjo omogočila ta obisk.

Srečanje obeh generacij ter gostov iz vrst pedagoških delavcev je potekalo v pristrčnem vzdušju, saj se vsi zavedamo, kaj smo dolžni ljudem, ki so se pred pol stoletja kot dijaki borili za slovensko šolo, pozneje, kot pisatelj, pedagoški ali drugi družbeni delavci pa oblikovali in vzgajali ljudstvo, da je zdržalo tudi v najtežjih dneh raznarodovalnega pritiska in narodnoosvobodilne borbe.

Koncert Primorskega okteta

Zimske sezone — mislim na sezone glasbeno kulturnega življenja — so postale v zadnjih letih že tako mrtve in dolgočasne, da mora človek pozdraviti vsako, še tako skromno prireditev. Ta misel je morda na prvi pogled malce ostra, vendar velja predvsem za naš obalni pas. Na tem področju pa menda ni nikogar, ki bi trdil, da je bilo letošnje kulturno življenje bogato z glasbenimi gostovanji. Iz tega obdobja se spominjam samo gostovanja glasbene šole Šiška-Bežigrad iz Ljubljane in nastopa pevskega zbora primorskih študentov »Vinko Vodopivec«, ki pa ni nastopil v polni formi in je le za silo opravičil svoj sloves. Domači amaterski ansambli pa so ves svoj čas žrtvovali za akademije in prigodne proslave, tako da tudi niso mogli kaj prida prispevati h koncertnemu življenju.

Toliko več vrednosti ima koncertni nastop »Primorskega okteta« v Portorožu minuli petek, ki je skušal z domačimi močmi nadomestiti to, kar je tukajšnjemu občinstvu in tujezemskim gostom manjkalo: glasbena prireditev s tipičnim slovenskim značajem. Res sestavljajo »Primorski oktet« le amaterski pevci, vendar pa jih vodi glasbeni strokovnjak, prof. Miran Hasl, ki je pripravil koncert svojega ansambla z vso skrbjo in natančnostjo, za kar mu je bila hvaležna številna domača ter inozemska publika.

Spored tega koncerta je obsegal dva dela, ki sta si po strukturi povsem ustrezala: vsak od njiju je namreč zajel nekaj skladb za oktet in nekaj samosplovov. Solisti, ki so izvedli nekaj slovenskih narodnih in umet-

Družbeno upravljanje v naših kulturnih ustanovah in nižje glasbene šole

S SEJE SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO OLO KOPER

Najvažnejši točki razprave zadnje seje Okrajnega sveta za prosveto in kulturo sta bili družbeno upravljanje v kulturnih ustanovah in problematika nižjih glasbenih šol.

Dosedanja praksa je pokazala, da večina upravnih odborov v naših kulturnih ustanovah (muzejih, knjižnicah, glasbenih šolah itd.) zgolj potrjuje letne proračune in je le malo v pomoč vodstvu teh ustanov pri sprovaianju raznih nalog. So primeri, da vpliva in dela teh organov družbenega upravljanja sploh ni čutili, ponekod pa jim je zopet že potekla mandatna doba in se niso izvolili novih.

Seveda pa so na drugi strani zopet pozitivni primeri, ko so upravni odbori iniciativni in ne ostanejo njihovi nasveti le v okviru zavodov. Najbolj zgovoren primer, kako pozitivno vlogo lahko odigra upravni odbor, je Zavod Primorske prireditve, kateremu je prav močan in iniciativen organ družbenega upravljanja ob ustanovitvi pomagal orati ledno in pripomogel do afirmacije. Prav tako je pozitivno in polno vlogo odigral Okrajni svet Svobode in PD, ki je končno tudi organ družbenega upravljanja. To je izrazil primer, ko delo UO ni samo v reševanju materialnega in morda še kadrovskega vprašanja, ampak tudi v odločnem poseganju v programsko in vodstveno politiko. Dobro so se delali nekateri UO ljudskih knjižnic (Piran) in šolski odbor glasbenih šol (Koper, Piran), v glavnem tam, kjer so posamezni člani kazali posebno zainteresiranost in delavljivost.

Med kulturne ustanove štejemo še radijsko postajo, ki ima svoj radijski svet in kinopodjetja, ki imajo delavsko samoupravljanje. Sicer obstaja v nekaterih občinah na papirju filmski svet, vendar pa ni njihovega dela nikjer čutili. Delavski sveti kinopodjetij obravnavajo tudi programsko politiko, toda le skozi prizmo svojih materialnih potreb.

Na predlog predsednika Sveta so člani sprejeli sklep, da bodo podrobno analizirali delo vseh takšnih upravnih odborov v okviru in sklicali sestanke vseh 11 predsednikov, da bodo skupno proučili možnost pozitivne dela in izbere članov, ki bodo uspešno izpolnjevali naloge družbene kontrole in pravilnega usmerjanja.

Problematika naših nižjih glasbenih šol je stopila posebno v ospredje ob letošnjem sprejemanju družbenih proračunov, ko je spričlo potrebne srednje bilo veliko razprav o dragem glasbenem šolanju in ponekod o majhnem prispevku glasbenih šol ljudskoprosvetni dejavnosti ter o strokovno nezadostno visoki ravni. Ob vsem tem je bila seveda živahna razprava tudi o šolnini, ki ni povsod enaka. Na seji Sveta se je izkristaliziralo mnenje, da so glasbene šole naša nujna kulturna potreba in da materialno vprašanje ne bi nikjer smelo biti pogoj za obstoj šole, če sicer izpolnjuje svoje naloge. Šolni-

na naj bi tudi ne bila komercialna, ker bi bila sicer previsoka in je večina staršev ne bi zmogla, pač pa delen prispevek in stimulacija za učenje.

Res je videti na prvi pogled, da je precejšnja razlika med stroški osnovnega šolanja in glasbenega, vendar je treba upoštevati veliko različno v načinu poučevanja (skupinsko in individualno) ter še v dejstvu, da del teh stroškov šolanja krijejo v glasbenih šolah starši, medtem ko ni ne prispevajo pri stroških osnovnošolskega šolanja. Svet je v razpravi dalje ugotovil, da so nekatere naše glasbene šole na lepi strokovni višini — zlasti koprška — in nujno potrebne nadaljnemu uspešnemu razvoju kul-

turnoprosvetne dejavnosti, za katero nam že tako primanjkuje kader. Nujno pa bo za nekatere šole rešiti kadrovske in materialno vprašanje.

Se posebno so razpravljali o koprski Glasbeni šoli. Pomen te šole namreč presega okvir koprške občine, že zato, ker glasbeno izobražuje in vzgaja dijake koprškega Učiteljskega, ki bodo v perspektivi kader za ves okraj. Ta šola pa je tudi dala največ svojih absolventov v ljubljansko Srednjo glasbeno šolo za nadaljnje poklicno izobraževanje. Člani so sprejeli predlog predsednika Sveta, naj bi zaradi okrajnega pomena te šole v proračunu prihodnjega leta predvideli del dotacije koprski Glasbeni šoli tudi iz okrajnih sredstev.

ČUDEŽNI SVET ZA NAJMLAJŠE

V Cicibanovi knjižnici Mladinske knjige je izšlo ljubko delo pesnika Jožeta Šmita pod naslovom *KDO ŽIVI V TEJ HIŠICI*. Avtor je izbral 28 različnih hišic in je ob njih v pristrčnih pesmicah povedal otrokom marsikaj poučnega in lepega in vse to na nevsiljiv in dojemljiv način. Na vsaki strani knjižnice-slikanice je taka »hišica« tudi naslikana, tako da cicibani in mlajši pionirji spoznavaajo naravo in živali. Ilustracije so delo Mirka Lebeza. Pesnikovi verzji so tekoči in prijetni za uho in otroci jih prav kmalu povedo na pamet.

V drugi zbirki založbe Mladinske knjige, Čebelice, je izšla *PRAVLJICA O KATARINI*, ki jo je prevedel Janko Moder in ilustrirala Mara Kraljeva. Pravljičica govori o sicilski kraljičini, ki jo je preganjala zla usoda sedem dolgih let, dokler se le ni odkupila.

Iz ljudskoprosvetnega dela V TRNJU IN KLENIKU

Igralska skupina v Kleniku in Trnju obstaja šele eno leto, zato njeno delo še ni tako bogato, kot bi želeli. Upoštevati moramo tudi težave, ki spremljajo delo te skupine in te niso majhne. Zlasti je pereč problem prostor. Zadovoljiti se morajo kar s preprostim kmečkim skednjem. Vendar je bil ta prostor pri predstavi prijeten, ker so ga organizatorji preuredili v pravcato dvorano. Kljub vsem težavam pa je dosegla dramska družina lep uspeh, ki je vreden pohvale. Preteklo nedeljo je bila v Trnju premiera igre »Draga Ruth«. S to veseligo iz resnih dni smo več sto glavi množici v dveh predstavah prikazali košček življenja v Ameriki v času vojne.

Igralci iz vrst mladine so dosegli kar lep uspeh, dasi so bili nekateri prvič na odru. Čeprav je delo za začetnike dokaj zahtevno, so občinstvo prijetno presenetili.

Te dni bodo s to komedijo gostovali še v okoliških krajih, ki kažejo za to zanimanje.

Prav bo, da ustanovimo prosvetno društvo v okviru Svobode, kar bo omogočilo hitrejši in kvalitetnejši vzpon kulturno-prosvetnega dela.

F. J.

Prav tako v zbirki Čebelica je izšla še druga povest — *OKAMENELI CIGANI*. Zgodbico o nemirnem ciganskem vozu in bolnem ciganku Hidu je napisal pisatelj Branko Copič, ilustrirala pa jo je srbska slikarka Ljubica Sokić.

Vsi tisti, ki so že brali zgodbe Ele Perocijeve, je razveselila nova pravljica — *BRESKVE*. Okrog vsakdanjega življenja mestnega otroka, Anke, je spleta pisateljica pravljico, kjer se ozke mestne ulice, omejene z visokimi hišami in polne prometa, srečujejo s prostirami travniki in gozdovi na deželi, z rožami, živalmi in — breškami. Slikarka Marija Vogelnikova je pravljico še prav posebno približala otrokom s svojimi ilustracijami, iz katerih kljub izredni preprostosti in vsakdanjosti diha pravljичnost.

Božo Petek: MODELI IZ PAPIRJA

S posebno zbirko »Igra in delo« skrbi založba Mladinska knjiga za tehnično vzgojo najmlajših. K številnim drugim knjižicam iz tega področja se je pridružila nova. Namenjena je vsem, ki jih že zgodaj prevzema želja, da bi spoznali skrivnosti letenja in naredili prve korake na obširnem polju letalske tehnike. Iz izkušnj dobro vemo, kako zelo se mladi rod zanima za sodobna tehnična odkritja. Bralci te knjižice bodo dobili skromen vpogled v začetne praktične korake letalske tehnike, majhni papirnati modeli pa jim bodo prinesli marsikatero veselo urico.

PISATELJU CVETKU GOLARJU ZA 80-LETNICO

Pred kratkim so priredili v Ljubljani svedčano akademijo v počastitev osemdesetletnice življenja pisatelja Cvetka Golarja. Domača družva so mu poklonila več spominskih daril, predstavnikov Društva slovenskih književnikov pa so mu izročili simbolično darilo — zlato pero.

Intimna slovesnost ob tem jubileju je bila še v Ljubljani. O Golarjevem delu je spregovoril književnik Fran Albreht, nagrado Sveta za kulturo in prosveto LRS pa je izročil jublatu sekretar Beno Zupančič.

PETDESET LET GLASBENE ŠOLE V KRANJU

Pretekli teden so v Kranju zabeležili pomemben kulturni dogodek: 50-letnico kranjske glasbene šole in njenega glasbeno-vzgojnega dela. V koncertni dvorani glasbene šole je bila ob tej priložnosti slavnostna seja, zvečer v Prešernovem gledališču pa jubilejni koncert gojencev. Slovesnost je potekala obnem in znamenju 40-letnice ZKJ in SKOJ.

BEOGRAJSKA OPERA V TUJINI

Pred kratkim je gostovala beograjska Opera na znanem glasbenem festivalu v nemškem mestu Wiesbadnu. Zatem so gostovali Beograjčani v Svici, in sicer v Lausanni in v Parizu, kjer so v okviru Gledališča narodov uprizorili Gounodovega »Fausta«, Janáčkov »Katjo Kabanovo« in Hercigonjev sceniski oratorij »Gorski vjenc«. Povsod so Beograjčane pozdravili z izrednim navdušenjem.

Člani Primorskega okteta ob svojem zadnjem koncertu v Portorožu v petek, 5. junija. Sodelovala je tudi pianistka Ivana Lipoglavšek

SPLITSKE POLETNE PRIREDITVE

Letošnje splitske poletne prireditve se začno 12. junija, in sicer s predstavo Verdijeve »Aida«. Na programu imajo še 12 oper, 6 dramatskih in 3 baletne predstave ter 3 simfonične koncerte. Večina predstav bo na Peristilu, nekaj pa v parku galerije »Ivana Meštroviča« ter v srednjeveški trdnjavi ob morskem obali.

NATECAJ RTV ZA POPULARNO PESEM

Radio-televizija je razpisala natečaj za popularno pesem. Prišlo je 600 najrazličnejših skladb, od katerih bo žirija znanih glasbenikov izbrala 20 najboljših in jih bodo izvedli septembra na festivalu zabavne glasbe v Opatiji. Na tem festivalu bodo tudi končno izbrali nekaj najboljših del.

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V KOPRU

OBALNA PLOVBA NAZAJ V PIRAN?

V ponedeljek so se v Kopru sestali odborniki Občinskega ljudskega odbora Koper na 22. sejo, ki je bila posvečena obravnavanju raznih gospodarskih vprašanj. Najprej so odborniki sklepali o sprejetju odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o občinskem prometnem davku od prometa na drobno. Kakor je znano, je sredi maja odpadel zvezni prometni davek na točenje alkoholnih pijač v višini 10%, stopnja občinskega prometnega davka od točenja naravnega vina pa je bila maksimirana na 12% v gostinstvu in na 8% v trgovini na drobno. Da bi vskladili zvezne predpise z občinskimi, predpisuje odlok plačilo občinskega prometnega davka v blagovnem prometu v trgovini na drobno po stopnji 2%, na točenje in prodajo alkoholnih pijač razen naravnega vina na drobno po 20% in za točenje naravnega vina v gostinstvu je odslej treba plačati občinski prometni davek po stopnji 12%, v trgovini na drobno pa po stopnji 8%. Odlok tudi predvideva, da se ne pobira občinski prometni davek od prometa na drobno pri proizvodih, ki uživajo po zveznih predpisih regres, dalje pri proizvodih, ki imajo po zveznih predpisih določene prodajne cene, od živil ter od državnih, občinskih in poštinskih vrednotnic, od prodaje časopisov, revij in knjig ter vseh vrst avtomobilov.

Način delitve občinskega prometnega davka na drobno med občinskimi proračunom in skladi za napredek telesnovzgojnih in kulturnoprosvetnih organizacij bo določen naknadno.

Odborniki so nadalje razpravljali na predlog sveta za kmetijstvo in gozdarstvo o osnutku odloka okrajnega ljudskega odbora o rajonizaciji kmetijske proizvodnje v okraju Koper. Pri tem so priporočili Okrajnemu ljudskemu odboru, naj pri sprejemu tega odloka upošteva, da bi katastrske občine Loka, Kubeč, Gračišče, Sočerga, Socerb, Tinjan, Rožar, Podpeč in Movraž dobile priznanje živinorejsko-poljedelskega, ne pa živinorejsko-vinogradniškega okoliša. Ta področja so namreč ugodna za gojitev donosnih poljedelskih kultur ob istovrstnem razvijanju živinoreje. Prav bi tudi

bilo po mnenju odbornikov, da bi katastrske občine Topolovec-del, Dolina-del in Crnotiče bile priznane kot živinorejsko-poljedelski okoliši in ne samo živinorejski, ker je na njihovih območjih možno gojiti tudi poljedelske kulture.

V nadaljevanju razpravljanja Občinskega ljudskega odbora je bilo podrobno obravnavano trenutno stanje podjetja v izgradnji

Spet smo se srečali

Tudi letošnji 4. junij nam bo ostal v lepem spominu, ko smo krvodajalci praznovali tradicionalni Dan krvodajalcev. Osrednja republiška slovesnost je bila v Ljubljani, kjer so se zbrali krvodajalci ter zastopniki Rdečega križa ter Zavoda za transfuzijo krvi na skupno sejo. Predsednik Sveta za zdravstvo LRS Niko Šilih je v svojem govoru poudaril izredno požrtvovalnost in nesebično pomoč, ki jo krvodajalci nudijo bolnikom in ponesrečenecem. Krvodajalci so tudi sklenili, da bodo še povečali svoje vrste in se bodo v prihodnje v kar največji meri odzvali darovanju svoje krvi. Seji so prisostvovali tudi krvodajalci koprškega okraja.

MIAN

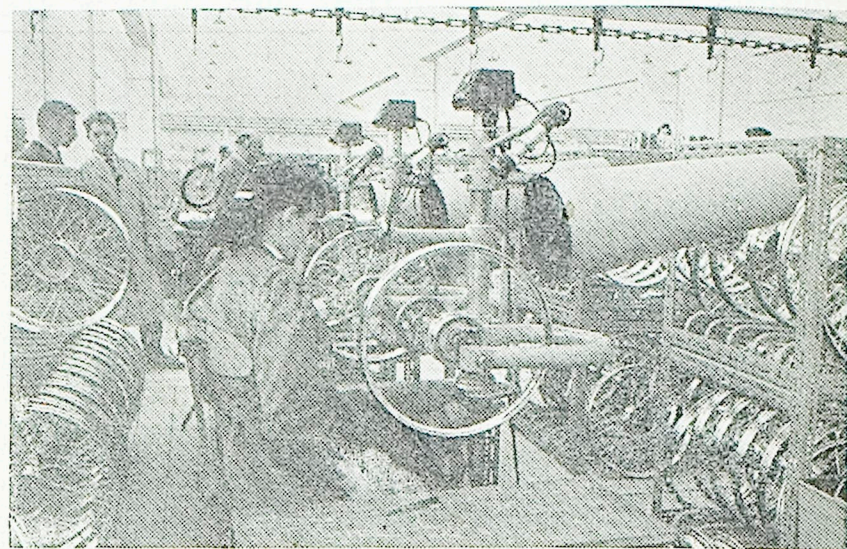
Obalna plovba Koper. Občinski svet za promet in petčlanska odborniška komisija sta Občinskemu ljudskemu odboru predložila podrobno analizo sedanjega stanja.

V zvezi s to točko dnevnega reda so odborniki predlagali, naj bi proučili možnost priključitve Obalne plovlbe, ki tudi ne more zaradi finančne šibkosti sodelovati na natečajih za izgradnjo novih objektov, k Splošni plovlbi Piran z določenimi pogoji.

Nato je Občinski ljudski odbor sklenil zaprositi za posojilo 30 milijonov dinarjev Kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš, da bi takoj začeli za gradnjo stanovanj za učitelje.

Tudi Snežnik se dviga iz pozabljenja

Med vsemi gorskimi in gozdni območji, kar jih imamo v koprskem okraju, je bil doslej najbolj pozabljen in zanemarjen Snežnik, čenrav bi mu že bližina Reke mogla zagotoviti velik obisk. Svoječasno je imel tudi svoje planinske postojanke, a jih je vojna uničila. Iz pozabe ga zdaj dviga agilno ilirskobistriško planinsko društvo. S skromnimi sredstvi, a zato z večjo požrtvo-

Kolo mora biti kar se da precizno centrirano. To opravljajo na posebnih strojih dekleta in žene — nekvalificirana delovna sila, kot večina zaposlenih v tovarni. Seveda je to mogoče le tam, kjer je uvedena proizvodnja po tekočem traku

valnostjo svojega članstva pri prostovoljnem delu, je zgradilo lani na vrhu Snežnika svojo prvo planinsko postojanko. Ze ta je privabila na ta najvišji vrh našega okraja toliko planincev in drugih izletnikov, da jo mora društvo letos znatno povečati. Dogradilo ji bo večjo skupno spalnico, shrambo za živila, drvarnico in sanitarije.

Za planinskim društvom je spoznala ugodnosti Snežnika in njegovih gozdov za izlete in od njih Tovarna lesnita in postavila na Sviščakih svoj počitniški dom. Namenjen je sicer njenim delavcem in nameščencem za čas odih in za izlete, a bo po potrebi sprejemal tudi druge planince in izletnike. Zdjaj se pa pripravljata tudi tovarna »Topol« na graditev svojega počitniškega doma v bližini prvega. S tem bo Snežnik s svojimi gozdovi zopet zaživel, in da bo res zaživel, ni mogoče dvomiti. Kljub letošnji deževni pomladi je prišlo v Ilirsko Bistrico in na Snežnik že lepo število izletnikov, zlasti iz Reke in ostalega Hrvatskega Primorja, a če bi bilo dovolj nočitvenih možnosti, bi jih prišlo še veliko več.

Snežnik pa bi bil tudi najidealnejše območje za postavitev počitniških domov naših obmorskih podjetij. Delavci in nameščenci iz Kopra, Izole in Pirana, ki preživijo vse leto ob morju, bi bili vsaj v času dopustov potrebni osvežujočega gorsko-gozdnega zraka,

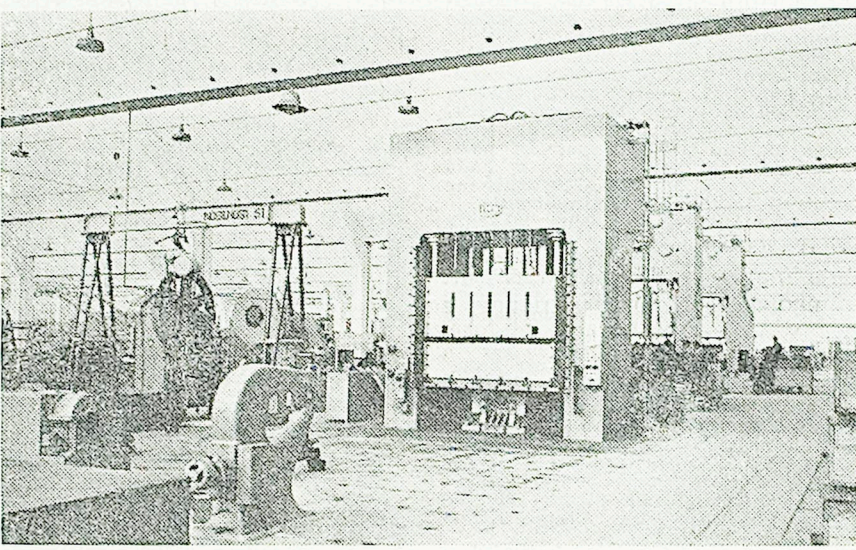
kakor so oni s celine potrebni morskega. Za take domove so tam dobre možnosti in na razpolago so celo bivše stavbe, katere bi mogli primerno obnoviti in preurediti. Ali ne bi bilo priporočljivo, da bi se za to pričeli zanimati n. pr. pri Splošni plovlbi, Jadranci, Delamarisu, Tomosu, Stilu, Slavniku, Intereuropi in drugih naših podjetjih in v njihovih kolektivih? Če tega ne bodo storili, jih bodo nemara prehiteli drugi. Snežnik je zdaj naša edinstvena prilžnost za to.

Kakor do nedavnega Snežnik, je zanemarjen tudi turizem v Ilirski Bistrici. Nekoč je bil ta naš prijazen kraj priljubljeno izletišče gostov iz Opatije in z ostale vzhodne istrske obale. V vročih dneh jih je prihajalo nešteto v Ilirsko Bistrico. Ali ne bi mogli doseči tega tudi zdaj? Moral pa bi seveda poskrbeti za dobro nastanitev in potsrežbo, pa tudi za odstranitev raznih pomanjkljivosti v samem kraju. V »Slovenskem Jadraniu« in v še nekaterih listih, smo ponovno brali o nujni potrebi, da se Ilirska Bistrica olepša in odstrani vse tisto, kar njen izgled kvari. Potrebni bi bili zlasti nekateri nasadi drevja in cvetlic. Pomisliti moramo namreč, da potuje skozi Ilirsko Bistrico z avtomobili in avtobusi v času turistične sezone na Kvarner in dalje na tisoče in tisoče Jugoslovancev in tučev.

Naloga, skrbeti za vse to, pripada turističnemu olepševalnemu društvu. To je bilo sicer pred leti ustanovljeno, a ni nikoli resnično zaživel, v zadnjem času pa je sploh popolnoma zaspalo. Treba bi ga bilo obnoviti, saj je dovolj zalostno, da morajo sedaj njegove posle opravljati planinsko društvo in druge organizacije.

-ar-

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja!

Mogočne stiskalnice do 600 ton pritiska oblikujejo okvire in gruge dele za motorna kolesa

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

V pričakovanju dobre letine

Se pred tem, ko se je v južnih predelih naše države, zlasti v Makedoniji, začela žetev, so strokovnjaki ugotavljali, da bo letošnja letina žit izredno ugodna. Zlasti so poudarjali velike uspehe italijanskih vrst žit, katerih seme so začeli sejati v naši državi najprej poskusno na manjših površinah, nato pa so se zanje odločili in jih sejejo na vedno večjih zemljiščih. Z uporabo strojev in gnojil so bili uspehi celo večji, kot so jih prvotno predvidevali.

Pojavlja pa se velik problem, ki se v bistvu tiče vsega kmetijstva, in to je vprašanje skladiščnih prostorov. Vsi pridelki, zlasti žita, zahtevajo, če jih hočemo ohraniti, posebno nego in seveda tudi posebne skladiščne naprave. Samo v Vojvodini po nekkih podatkih primanjkuje skladiščnega prostora za vskladiščenje nad 33 tisoč vagonov žit. Pri tem pa so bili že upoštevani vsi razpoložljivi prostori, celo taki prostori, kot so hale novosadskega sejmišča.

Da bi kolikor toliko odstranili navedeno oviro in preprečili kvar na pridelkih, so bila pred kratkim izdana navodila za odobranje posebnih posojil za gradnjo sušilnic za žita in koruzo, posebej pa za gradnjo primernih skladišč za žita in ostale kmetijske pridelke. Le na ta način nam-

reč lahko zagotovimo, da bo trg stalno, zadostno in enakomerno založen z živili, obenem s tem pa tudi zagotovimo stalnost cen, kar smo doslej ravno glede kmetijskih pridelkov pogrešali. Poseben trg, kjer je organizirana prodaja kmetijskih pridelkov na veliko, to je zlasti produktivna borza v Novem Sadu, naj bi uravnaval razpore med ponudbo in povpraševanjem in s tem preprečeval razdrobljenost kmetijskega trga, ki je še tako značilen za naše razmere. Če pomislimo, da pričakujejo v LR Srbiji nad 120.000 vagonov tržnih viškov samo pšenice, potem se lahko zavedamo važnosti in pomena takega osrednjega tržnega aparata.

Poseben problem predstavlja v zadnjem času vprašanje pomanjkanja govejeja in telečjega mesa, dočim je svinjskega dovolj. Vzroki za tako stanje so različni in jasno je, da gre do sedaj napori za tem, da bi jih čimprej odstranili. V prvi vrsti je v tem pogledu treba upoštevati ukrep o prepovedi klanja telet, da bi se tako dvignil stavež goveje živine in njena teža. Razen tega so še drugi ukrepi, ki jih več ali manj čutimo vsi, nekatere tudi obmejni predeli, kjer je predstavljalo prenašanje in prodaja mesa prek meje posebno široko razvit posel. Naj le povemo, da se računa, da

je v teku enega samega leta bilo prenesenih po posameznikih in v malih količinah preko meje okrog 40.000 telet, kar je vsekakor visoka številka. To pa daje misliti in seveda zahteva potrebne ukrepe, ker bi nadaljevanje po taki poti imelo lahko slabe posledice za naše gospodarstvo in za stavež živine pri nas. Brez odgovornosti za sedanje stanje v tem pogledu seveda niso tudi izvozna podjetja, ki so zlasti negativno posegala pri odkupih in dvigala cene.

Po poročilih, ki so bila dana za prvo četrtletje letošnjega leta glede razvoja gospodarstva in za stavež živine pri nas. Brez odgovornosti za sedanje stanje v tem pogledu seveda niso tudi izvozna podjetja, ki so zlasti negativno posegala pri odkupih in dvigala cene. Po poročilih, ki so bila dana za prvo četrtletje letošnjega leta glede razvoja gospodarstva in za stavež živine pri nas. Brez odgovornosti za sedanje stanje v tem pogledu seveda niso tudi izvozna podjetja, ki so zlasti negativno posegala pri odkupih in dvigala cene. Po poročilih, ki so bila dana za prvo četrtletje letošnjega leta glede razvoja gospodarstva in za stavež živine pri nas. Brez odgovornosti za sedanje stanje v tem pogledu seveda niso tudi izvozna podjetja, ki so zlasti negativno posegala pri odkupih in dvigala cene.

-dt-

Nabratko

IDEJNI PROJEKT ZA MORSKI HIDROBUS STA IZDELALA DVA TEHNIKA iz Projektivnega biroja ladjedelnice »3. maj« na Reki. Ladja naj bi bila dolga 36 m, vozila bi s hitrostjo do 15 milj na uro in bi njena gradnja stala približno 300 milijonov dinarjev. Imela bi 233 sedežev.

NOVA TOVARNA TESTENIN V ZEMUNU JE ZACELA OBRATOVATI prve dni tega meseca. Dnevno bo proizvajala okrog 10 tisoč kilogramov raznih vrst testenin, med 140 različnimi izdelki pa vzbujajo posebno pozornost testenine z dodatkom špinata, jajc ali vitaminiziranega olja. V vsakem zavrtku bo tudi recept za uporabo testenin in doslej je že pripravljeno 250 različnih receptov.

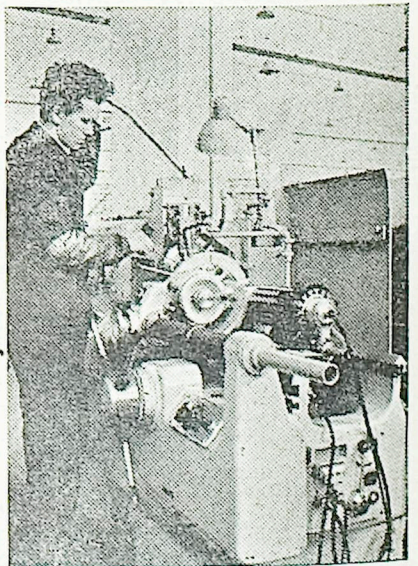
NOVA LEZIŠČA PREMOMA SO ODKRILI NA OBMOČJU LIVNA, DUVNA IN MOSLOVARA. Predvidevajo, da gre za visoko kakovostni premog. Premog so odkrili tudi v bližini Belega polja in Mostarja, kjer je najmanj 7 milijonov ton premoga B in 3 milijone ton premoga C kategorije.

2100 KOMBAINOV BO LETOS SODELOVALO PRI ŽETVI. To je za tisoč kombainov več kot lani in letošnje potrebe po njih so zlasti velike, ker je treba pri žetvi italijanskih sort pšenice uporabljati izključno stroje. En kombajn lahko požanje dnevno 600 ha pšenice.

136 MILIJONOV DINARJEV JE NAMENJENIH ZA MELIORACIJO POREČJA SOČE in za razna regulacijska dela pri hudournikih. Tako so sklenili na zadnji seji OLO Gorica in odobrili Vodni skupnosti za sedaj dovolj sredstev za rešitev enega izmed najbolj perečih problemov v okraju.

NOVA TOVARNA V BUZETU V ISTRI ZA PREDELAVO PLASTIČNIH SNOVI je te dni začela obratovati in bo vrednost njene letne bruto proizvodnje znašala okrog 80 milijonov dinarjev. Gradnja tovarne je veljala približno 27 milijonov dinarjev.

TOVARNO SLADKORJA BODO ZGRADILI V PEČI, proračunska vrednost gradbenih del pa znaša milijardo 50 milijonov dinarjev.

Tomos ima v svoji orodjarni veliko število avtomatskih in polavtomatskih obdelovalnih strojev za cevi in druge dele motornih koles

OB ZMAGOSLAVNEM DELOVNEM PRAZNIKU KOLEKTIVA TOVARNE MOTORNH KOLES V KOPRU IN VSE NAŠE SKUPNOSTI

KAKO SMO GRADILI TOMOS

Zaradi pravilne organizacije investiranja ter dobro in solidno napravljenih projektov je zgraditev tega industrijskega objekta daleč najcenejše takšno delo v Jugoslaviji. Vgrajenega materiala je za vlak, katerega zadnji vagon bi bil še v Kopru, ko bi bila lokomotiva že v Postojni

Potreba po večjem industrijskem objektu v novo priključenem obmorskem predelu Slovenskega Primorja in želja, nuditi našemu delovnemu človeku kvalitetno in ceneno motorno vozilo, sta narekovali gradnjo nove, moderne tovarne, ki bo organizirana za veliko serijsko proizvodnjo. Ta ideja je vznikla sredi leta 1954 in postala stvarnost že spomladi leta 1955, ko sta republiški in zvezni Izvršni svet potrdila investicijski program, republiška revizijska komisija pa glavni projekt za pripravljajna in začetna gradbena dela.

Ko se danes po nepolnih štirih letih pripravljamo na slovesno otvoritev tega velikega in važnega industrijskega objekta, ki že danes daje našemu delovnemu človeku dnevno 80 ličnih in kvalitetnih Colibrijev, si moramo biti v svesti, da predstavlja to novo veliko pridobitev ljudske revolucije in uspešno zmago našega delovnega človeka. To še prav posebno zato, ker smo s tem krepko zaorali ledino in se lotili tiste proizvodne panoge, v kateri smo bili do sedaj še zelo zaostali.

Namen tega članka je podati bežni vtis tovarniških objektov in njih gradnje, kajti kompleksen opis industrijskega giganta bi zahteval mnogo več prostora in časa. Samo v informacijo naj navedemo, da je bila v pogledu tehnološke zasnove in proizvodnega programa podlaga licenčna pogodba avstrijske tovarne Steyer-Daimler-Puch iz Gradca. Pri tem pa so bile upoštevane vse pridobitve naglega tehničnega razvoja sodobne strojne opreme in orodja za racionalno serijsko proizvodnjo. Zato bo naša tovarna mestoma delala z modernjšo strojno opremo in racionalnejšimi delovnimi postopki od svojega licenčnega partnerja. Ta oprema pa je

poletno specialnosti tudi toliko univerzalna, da omogoča dopolnjevanje in spremembo proizvodnje.

Celotna proizvodnja je koncentrirana v enem objektu, tako imenovanem glavnem obratnem posloppju, ki je zelo razsežen, in sicer 120 m širok in 210 m dolg, tako da ima 25.200 m² delovnega prostora, ki je zahvaljujoč moderni konstrukciji zelo svetel in prost ter opremljen z vsemi potrebnimi instalacijami. V njem so razvrščeni vsi obdelovalni obrati, kemični in termični obrati, orodjarna, montaža ter skladišča surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov. Prevezna rampa na skrajnem severnem delu objekta bo kasneje priključena z industrijskim tirom na železniško omrežje. Ob zahodni, južni in vzhodni strani obratne hale so prizidki, široki 10 in 12,5 m, v katerih so nameščene obratne pisarne, delavnice za razvoj novih proizvodov s preizkusnim laboratorijem, kjer ugotavljajo kakovost lastnih proizvodov, dalje dobro opremljen laboratorij za preiskavo materialov, trafopostaje, razna skladišča ter sodobno urejene sanitarne naprave, umivalnice in garderobe. Skupna površina glavnega obratnega posloppja s prizidki znaša 32.622 m², torej preko 3 1/4 ha.

Nosilna konstrukcija glavnega obratnega posloppja je železobeton

nizirano in naglo napredovanje betonskih del.

Ogrevanje proizvodne hale in ostalih objektov se bo vršilo s toplim zrakom iz kotlarne, ki služi vsem objektom. Obratne prostore

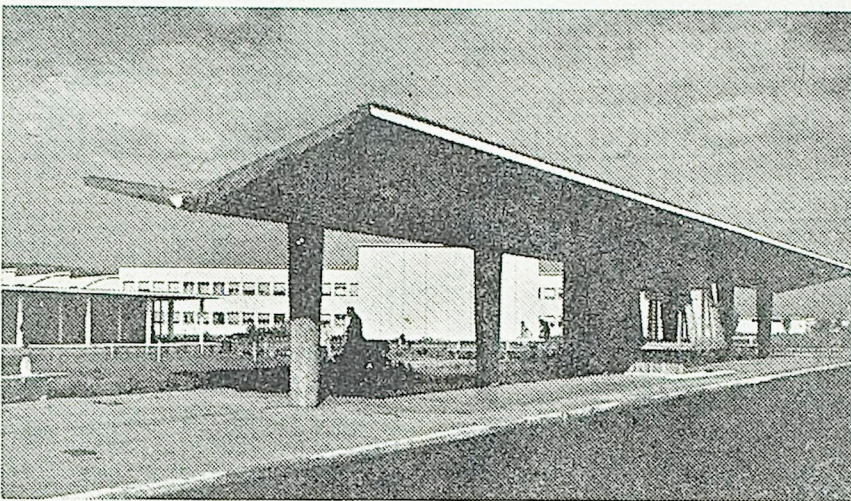
menja, drobljenca, bitumna in nasipnega materiala presegajo 12.000 m³. Za prevoz navedenih masovnih gradbenih materialov je bilo potrebno ca. 6.000 desetonskih vagonov, ki bi tvorili str-

obratni menzi. Avtobusna postaja in kolesarnica služita rednemu dovozu in odvozu zaposlenih delavcev. Graditelje je vsepovsod vodila skrb, da bodo delovni prostori poleg svoje smotrnosti in sodobne strojne opreme nudili delovnemu človeku zdravo in ugodno okolje, kar bo ugodno vplivalo tako na njegovo storilnost kot na fizično in psihično razpoloženje. To je graditeljem tudi v polni meri uspelo, saj so tovarniški objekti med samim zelenjem ter lepo urejenimi dovoznimi in obratnimi cestami. To pa je skupno s higieničnimi tlaki vseh obratnih prostorov pogoj za nemoteno obratovanje.

Vodstvo podjetja pa je hkrati z izgradnjo tovarne skrbelo tudi za stanovanjski fond ter oskrbelo številne delavce z zdravim stanovanjem.

Ko so naši voditelji uvideli potrebo zgraditve tako velikega industrijskega objekta v skrajno zahodnem delu naše domovine, so to nalogo zaupali dobremu vodstvu, ki je izkoriščajoč svoje bogate izkušnje pri izgradnji drugih industrijskih velikánov z vztrajnim, neumornim delom uspelo zaupana sredstva dobro investirati, tako da se bodo skupnosti bogato vračala. Njih sadove pa bo užival naš delovni človek.

inž. Tone Fatur

Tudi okolica tovarne je lepo urejena. Na sliki je avtobusno postajališče pred vhodom v tovarno, kamor vsako jutro lični avtobusi pripeljejo številne Tomosove delavce, ki stanujejo daleč od tovarne, od Sečovelj pa do Miljskih hribov

in upravo zgradbo pa je možno v poletnem času tudi hladiti z vpihovanjem hladnega zraka, ki ga je možno tudi čistiti s posebnimi filtri.

Pri gradnji so bili uporabljeni vsi moderni delovni postopki, kot n. pr. vakuimiranje nosilnih stebrov, uporaba gumijastih cevni opazev za izdelavo kabelskih kanalov v betonskih tlakih itd. Studirane in izvedene so bile racionalnejše konstrukcije utrditve podlage, betoniranja tlakov, zasteklitve šednih odprtih in podobno. Montažne stropne konstrukcije so omogočale opustitev dragih ometov, ki so bili izvedeni le v laboratorijih in pisarnah. Vse to in pa izbira najugodnejših izvajalcev je omogočila izvedbo objektov v okviru investicijskih kvot iz leta 1955, čeprav so cene gradbenih storitev med gradnjo porastle za 20 do 30%.

Okrog glavnega obratnega posloppja so nanizane zgradbe, ki niso neposredno povezane s tehnološkim procesom proizvodnje, in sicer: upravno posloppje, vratarica, kolesarnica, lopa za avtomobile in bicikle, ambulanta, menza, skladišče vnetljivih tekočin, tovarni vhod, mostna tehtnica, stranski obrati z garažami, kotlarne in kompresorska postaja, skladišče embalaže z mizarsko delavnico ter acetilenska postaja. Na severni strani med tovarniškim kompleksom in sosednjim kanalom pa je urejena približno en km dolga steza za preizkušanje motornih vozil. Skupna površina vseh naštetih objektov brez obratne menze znaša 8.034 m². Površina obratne menze, ki jo je tovarna zgradila iz lastnih sredstev, pa znaša 948 m² in stane 48 milijonov 453 tisoč dinarjev. Od skupne investicijske vsote za izgradnjo tovarne v znesku 3 milijarde 934 milijonov 60 tisoč dinarjev odpade 1 milijarda 310 milijonov 521 tisoč dinarjev na gradbena, obrtniška in instalacijska dela. Od te vsote odpade na glavno obratno posloppje 900 milijonov 179 tisoč. Na ostale zgradbe, brez menze, 278 milijonov 222 tisoč, na vodovod, energetske kanale in kanalizacijo 39 milijonov 109 tisoč, na cestišča, zelenice in ograjo pa 93 milijonov 11 tisoč dinarjev.

Da bi si laže predstavljali obseg objektov in gradbenih del, navajamo količine glavnih gradbenih materialov, ki so bili potrebni, in sicer: betona je bilo vgrajeno skupno 16.800 m³, od tega v glavnem obratnem posloppju 12.700 m³. Betonskega gramoza je bilo porabljeno 21.500 m³, cementa 5.000 ton, betonskega železa pa 1.210 ton. Količine ostalih gradbenih materialov, kot lesa, ka-

njen vlak od Kopra do Postojne. Iz betona, vgrajenega v tlaku obratne hale, bi bilo možno zgraditi 4200 m dolgo betonsko cesto, širine 6 m. Obratna cestišča, ki obsegajo 30.000 m², pa predstavljajo 5.000 m dolgo asfaltno cesto, širine 6 m.

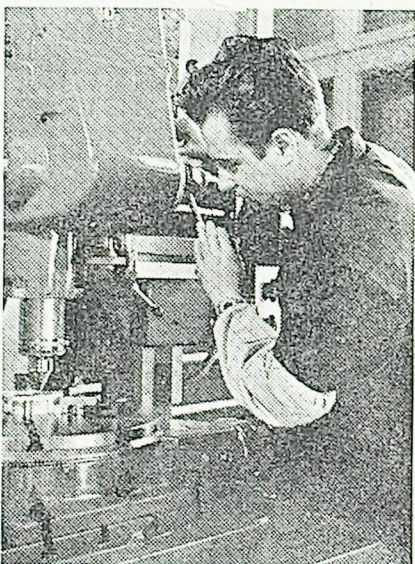
Predvsem je treba ugotoviti, da je bila tovarna zgrajena v celoti po odobrenem investicijskem programu in glavnem projektu, ne da bi se predvidena proračunska vsota po investicijskem programu prekoračila, kar je prav gotovo edinstven primer naše gradbene prakse. Tudi s tega vidika lahko smelo trdimo, da je tovarna projektirana in grajena solidno in ekonomsko, saj stane kvadratni meter zazidane površine glavnega obratnega posloppja le 27.700 dinarjev, ostalih zgoraj navedenih objektov 34.700 dinarjev, skupna povprečna cena za kvadratni meter celotnega tovarni-

Pri serijskem izdelovanju delov za motorna kolesa na tekočem traku se uspešno uveljavlja tudi nekvalificirana delovna sila, med katero je precej deklet in žena

škega kompleksa pa 29.000 dinarjev, kar je za industrijski objekt s tako kompliciranimi instalacijami vsekakor izreden uspeh. Te uspehe so priznale že tudi vse komisije ob tehničnem prevzemu objektov, ki postavljajo Tomos kot vzor tozadevne investicijske dejavnosti.

Ko si človek ogleduje to novo tovarno, ki lahko tekmuje z vsako kjerkoli v svetu, ugotovi takoj, da ima nekaj, česar druge v inozemstvu nimajo — namreč skrb za delovnega človeka. Ta se kaže vsepovsod: v higieničnih umivalnicah in garderobah, sodobno opremljeni ambulanti in

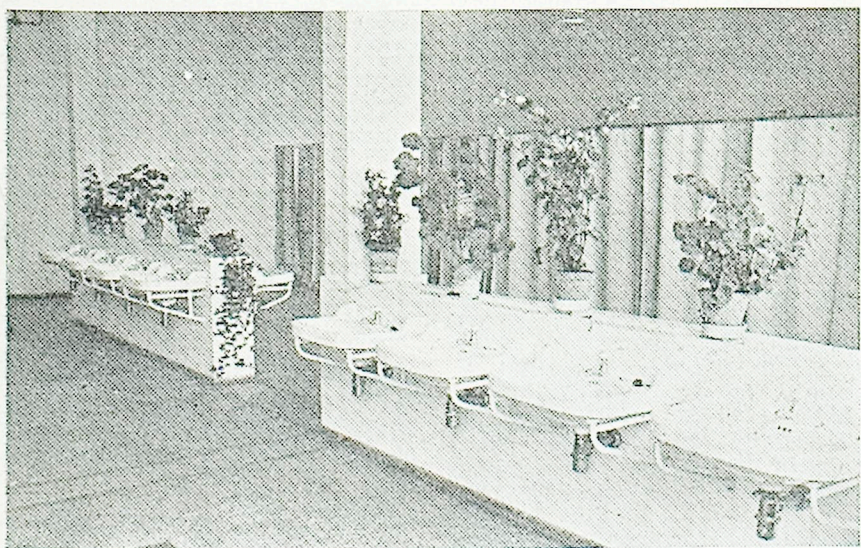
Precizni obdelovalni stroji zagotavljajo do tisočinke milimetra natančno izdelovanje sestavnih delov za motorna kolesa

tonska šedna konstrukcija z valjastimi krovnimi lupinami, debeline 7 cm. Medsebojna razdalja nosilnih stebrov je 10 m v prvi smeri, oziroma 20 m v drugi, kar omogoča popolnoma svobodno organizacijo delovnega procesa. Veliko število enakih elementov je omogočilo mnogokratno uporabo istih opazev in s tem kar najboljše izkoriščanje lesa ter orga-

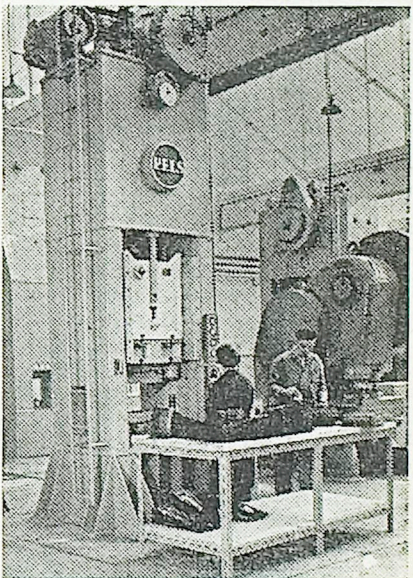
O projektantih

Generalni direktor Franc Pečar na tiskovni konferenci minulo soboto:

»Ko so bile urejene vse neštete formalnosti in je bil odobren investicijski program za zgraditev tovarne motornih koles v Kopru, je bilo treba naročiti izdelavo glavnega projekta. Odločili smo se za podjetje »Slovenija projekt« s pogojem, da poveri izdelavo projekta svojim arhitektoma MIRKU GREGORIČU in DANJELU SMREKARJU, ker smo ta dva inženirja poznali po njuni natančnosti in solidnosti še od izgradnje Litostroja v Ljubljani. Tudi tokrat sta popolnoma upravičila naše zaupanje, saj je TOMOS daleč najcenejša gradnja v Jugoslaviji.«

Skrb za človeka-delavca in njegovo dobro počutje se je kakor rdeča nit vlekla skozi ves čas izgradnje tovarne in je še danes med prvimi in najvažnejšimi nalogami, ki si jih je zastavilo vodstvo Tomosa. Na sliki: priključni prostori moške umivalnice in garderobe kar sami navajajo na vzdrževanje osebne higiene in čistoče

Stiskalnice z velikanskim pritiskom oblikujejo dele ogrodja in blatnike ter pločevinaste dele motornih koles, da ni potrebno nobeno obdelovanje več

O izvajalcih

»Odločili smo se, da zaupamo zgraditev nove tovarne motornih koles TOMOS v Kopru gradbenemu podjetju »Gradis« iz Ljubljane. Po proučitvi vseh ponudb smo poverili to delo »Gradis«, zato ker so znane njegova solidnost in zmogljivost ter sodobna oprema za take vrste gradenj. Pri tem nas je vodila misel, da ni vedno tisti ponudnik najboljši, ki je bil pri licitaciji najcenejši. V naših računih se nismo zmotili in je »Gradis« popolnoma upravičil naše zaupanje. Sodelovanje investitorja, projektantov in izvajalcev del je bilo tako popolno, da kljub podražitvi materiala in dokajšnemu časovnemu razdobju, v katerem so tovarno gradili, gradbeni stroški niso presegli planirane vsote, kar je edinstven primer pri gradnji industrijskih objektov v Jugoslaviji.«

(Izjava direktorja Franca Pečarja v razgovoru z jugoslovanskimi novinarji minulo soboto).

PROBLEMI OB KONCU ŠOLSKEGA LETA

Kam sedaj?

Le še nekaj dni in šolska poslopja se bodo spet izpraznila. Utihnili bodo veseli pogovori po učilnicah, učenci se bodo poslovili od njih. Nekateri samo za dva meseca brezskrbnih počitnic, mnogi med njimi pa za vedno.

Na koncu šolskega leta zapuščajo šolo več tisoč učencev in učenek, ki so zaključili osemletno obvezno šolanje. Učenci sami, njihovi starši in učitelji stoje pred perečim vprašanjem:

Kam sedaj?

Kateri poklic naj si izberejo, da bodo v življenju zadovoljni in srečni, da bodo z veseljem delali in želi uspehe, pa tudi, da bodo najbolj koristili družbi? Ali naj gredo v uk v podjetje ali v šolo s praktičnim poukom, srednjo strokovno šolo, gimnazijo ali pa naj se kar vključijo v eno izmed gospodarskih panog?

Število poklicev je zelo veliko. Tako veliko, da jih dosti niti ne poznamo, kadar izbiramo poklic. Posamezne stroke so se razpredele v mnogo poklicev. In čim bolj se razvija in napreduje gospodarstvo, tem več novih poklicev potrebujemo. Dobršen del svojega življenja preživimo pri poklicnem delu. Torej pomeni izbira poklica — izbiro življenjske sreče in zadovoljstva.

Gospodarski napredek naše socialistične dežele je odvisen od produktivnosti posameznega delavca in zato lahko pomeni nepravilna izbira poklica veliko gospodarsko škodo, hkrati pa nepopravljive težave, neuspehe in zagrenjeno življenje posameznika, če njegove osebne želje, lastnosti in zmožnosti ne ustrezajo pogojem in zahtevam poklica.

Večina mladincev in mladink je ob izbiri poklica v takih letih, ko so njihovi interesi zelo nestalni, zato so pa toliko bolj razvneti. Ko stoje pred izbiro poklica, niso več otroci, niso pa še odrasli. Izkušnje naših poklicnih svetovalnic pa kažejo, da mladina pred izbiro poklica zelo malo ve o nešteti možnostih vključevanja v posamezne poklice. Zato je nujno, da je mlad človek na razpotju, ko premišlja in se odloča za poklic, deležen pomoči izkušenj ljudi, predvsem staršev in šolskih vzgojiteljev. Za poklic se mora sicer odločiti mlad človek sam; če namreč ne bo izbral in se odločil sam, se lahko zgodi, da ne bo opravljal poklica z zanimanjem in uspehom. Vendar pa potrebuje mladina pri tej izbiri vso pomoč.

Najboljši svetovalci in najmočnejša opora pri izbiri poklica so starši. Svojemu otroku so najbližji, saj so spremljali od rojstva razvoj njegove osebnosti ter ocenjevali njegove lastnosti. Prav tako je tudi otrokova sreča — sreča staršev. Zato starši lahko sinu ali hčerki čimbolj pomagajo spoznati posamezne poklice in mu svetujejo. Toda, samo svetovati in mu pomagati! Niso namreč redki primeri, ko starši sami izbirajo otrokov poklic. Pri tem se niti ne ozirajo na njegove želje in sposobnosti, češ sami največ vedo, otrok pa ni sposoben pravilno in dovolj odgovorno presojati. Ni malo staršev, ki prisilijo svojega otroka v poklic, ki zahteva višjo šolsko izobrazbo, čeprav se mlad človek ne čuti sposobnega in nima veselja do nadaljnjega študija. On sam bi na primer postal vajenec kake stroke. Nekateri starši pa hočejo po vsej sili imeti otroke z »visokimi«, »boljšimi« in »lažjimi« poklici. Prav takemu napačnemu naziranju je namenjen ta sestanek. Predvsem v mestih in industrijskih središčih, kjer potrebujemo največ kvalificiranih delavcev, se namreč vse bolj uveljavlja pravilo, da ne velja veliko tisti mladinec, ki konča le osemletno šolanje in se vključuje v šolo s praktičnim poukom, ali kot vajenec za poklice v obrti in industriji, temveč da morajo vsi na univerzo in na visoke šole.

V naši družbi je vsak poklic enakovreden in spoštovan. Zakaj torej pomisleki staršev, če se po obveznem osemletnem študiju sin ali hčerka odloči, da pojde v obrt? Za nadaljevanje študija ima tudi potem vse možnosti.

»Nesrečna sem, ker me starši silijo v poklic, do katerega ne čutim veselja. Oče pravi, da moram v gimnazijo, mati pa me prepričuje, da hoče imeti v družini inženirko. Jaz pa bi se tako rada šla učiti fotografske obrti. Ze veseskozi imam veselje za ta poklic. Toda starši pravijo, da jih je sram, ker pojdem za vajenico, kajti onadva sta v boljših poklicih — v pisarni. Prosim vas, kako naj prepričam starše, da me bodo razumeli...«, se obrača na svojo razredničarko mlada Metka.

Ivan letos slabo izdeluje v prvem razredu gimnazije, čeprav je bil do osmega leta osnovne šole vseskozi prav dober učenec. Njegov učitelj, ki je štiri leta zasledoval njegov dober razvoj, se mu je skušal približati. Vprašal ga je, zakaj tak padec, zakaj taka sprememba. »Nisem hotel v gimnazijo, pa so me starši prisilili. Zelel sem se izučiti za aeromehanika, pa mi starši ne dovolijo. Sedaj nimam veselja do študija. Res jih ne razumem, zakaj mi branijo...«

Rajko je eden najboljših vajencev ključavnarske stroke. Oceno odlično ima v strokovni šoli in pri svojem delu. Ze v prvem letu se je tako usposobil, da je sposoben za nekatera samostojna dela. Povsod kaže izredno veselje in sposobnost za poklic, ki si ga je sam izbral. Starši mu pri izbiri poklica niso prav nič branili, čeprav je oče inženir, mati pa knjigovodkinja.

VAJENCEV PRIMANJKUJE

Prav sedaj, ko razpravljamo o raznih poklicih v obrti, je prav, da objavimo nekaj podatkov, v katerih poklicih zlasti primanjkuje dotoka vajencev. Lani je bilo v Sloveniji 8173 prostih učnih mest, v uk pa se je vključilo 6336 mladincev in mladink. Nezasedenih je ostalo 1837 učnih mest, od tega samo v ljubljanskem okraju 1058. V nekaterih strokah, zlasti gradbeni, je močno občutiti pomanjkanje vajencev, tako nastane vprašanje, kaj bo v bodočnosti s tisto obrtjo. Tako so na primer v LR Sloveniji 103 tesarski obrti, vtem ko je le 29 vajencev, krovstvo ima 10 obratov in 2 vajenca, v zidarstvu je le 301 vajenec v 217 zidarskih obratih. Udarstvo ima 27 vajencev v 132 obratih šrom po Sloveniji, knjigovodstvo pa 12 vajencev v 22 obratih, čevljarstvo je vključilo 365 vajencev v 1369 obratih v republiki, krznarstvo ima v uku 6 vajencev v 25 obratih, sodarstvo 26 vajencev v 93 obratih, 22 instalaterskih podjetij pa ima 2 vajenca itd.

Poleg staršev in učiteljev lahko koristno svetujejo in dajo mladini dragocene podatke o poklicih mojstri, strokovnjaki in delavci. Mlademu človeku moramo dati vse možnosti, da se bo seznanil z vsemi stranmi poklica, za katerega se bo odločil, da bo pripravljen sprejeti tako lepe strani, kakor težave in neugodnosti, ki so povezane s poklicem. Danes imamo tudi razne druge organe, ki so mladini v pomoč, preden se odloči za poklic. Tako deluje v naši republiki Republiški center za poklicno usmerjanje, ki je v organizacijski sestavi Zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu. Nadalje imamo 7 okrajnih poklicnih svetovalnic pri posredovalnici za delo — v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Novi Gorici, Kopru in Novem mestu ter 4 občinske poklicne svetovalnice v Trbovljah, Kočevju, na Jesenicah ter v Ptujju. Dosedanje delo posredovalnice kaže, kako koristno je, če so mladinci in mladinke pred izbiro poklica poučeni o možnostih vključevanja v posamezne poklice in šole. V poklicni posredovalnici išče pomoč mladina, ki se ne more sama odločiti za poklic in ji pri tem pomaga psiholog, ki ima na razpolago potrebne strokovne pripomočke, številni mladinci in mladinke pa iščejo samo informacije. O pomenu pravilnega poklicnega usmerjanja pričajo med drugim tudi številke, ki povedo, da so

Za poletni čas, da čimbolj izkoristimo sonce

v naši industriji na 32.000 delovnih mestih za visokokvalificirane delavce zaposleni delavci brez ustrezne strokovnosti. Poklicno usmerjanje je pri nas organizirana družbena dejavnost, katere namen je pomagati posamezniku, družbi pa zagotoviti kadre za ustreznim strokovnim znanjem. Poklicno usmerjanje pa vpliva tudi na ustaljenost delovne sile.

Lani je obiskalo poklicne posredovalnice v LR Sloveniji 11.851 mladincev in mladink; od teh jih je prišlo po psihološko pomoč 3187, informacije o izbiri poklica pa je iskalo 8664 mladincev in mladink. Prav meseca maj in junij sta v obdobju, ko bomo mladino še posebno seznanjali z vrsto raznih poklicev v industriji, obrti, tr-

Zoro Lavrič:

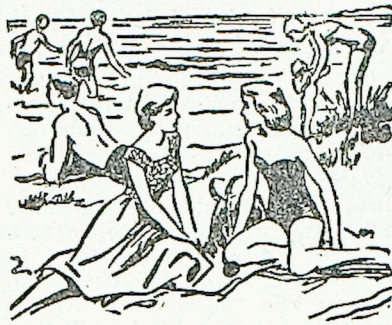
VRNITEV

V vasi je zavrelo. Šušljanje in razpravljanje je šlo od hiše do hiše, klepet se je začel in vse bolj naraščal, marsikatera jed se je tisto dopoldne prismodila, ker so gospodinje imele preveč posla s pomenki, ugibanji in škodoželjnim natolcevanjem. Kako tudi ne — Malnarjeva Irena se bo vrnila iz begunskega taborišča v Italiji! Nekdo iz vasi je z jutraj videl na sezanskem bloku, ko so jih pripeljali z one strani poln policijski avtomobil. Lepa stvar! Kaj takega! Sedaj pa ima punčara, kar je iskala. Človek si je lahko mislil, da ne bo iz tega nič dobrega. Vse leto sedi v taborišču, pisari domov, kaj vse jim bo poslala, samo naprej naj jo pošljejo — morda jo bodo že jutri — no, sedaj pa so jo poslali kar lepo nazaj. Kdo ve, če je ne bodo spravili za nekaj časa pod ključ, saj ne bi bilo nič čudnega. Uboga Malnarca, nima pa nima sreče z otroki. Sin bo menda že pet let v Avstraliji, pa kaj bi s takim sinom, ki nič ne pošilja. Oženil se je in sedaj piše, da mora skrbeti zase in za svojo družino.

Vlak je počasi in utrujeno zavozil na skoraj prazno postajo, zavore so zateglo zajezale, vagoni so se rahlo stresli. Potegnili je kovec s police in počasi izstopila. Sta je po peronu mimo restavracije, prtljažnice in mimo klopi, polne železničarjev, ki očitno niso imeli kaj početi, pa so

— KOTIČEK ZA STARŠE —

Ne tako... ampak tako

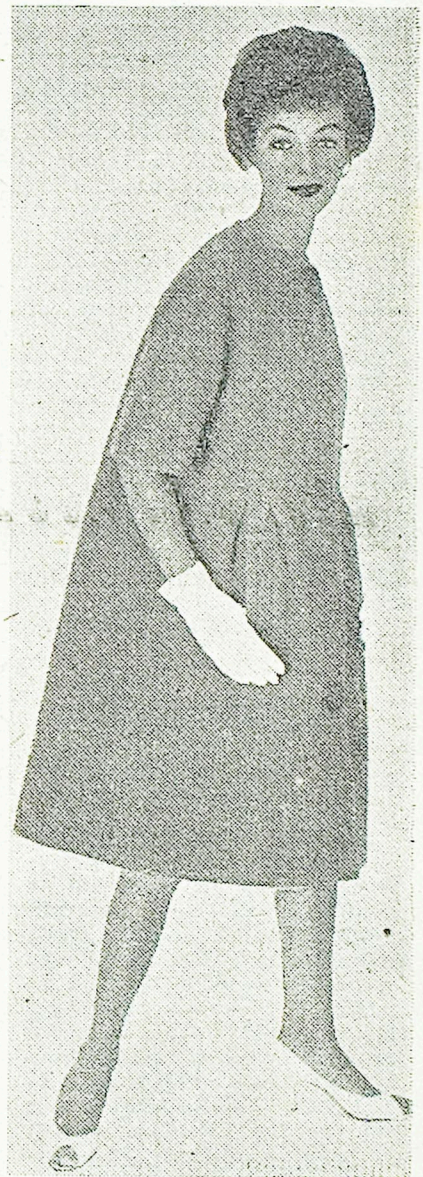
I. deklet: Jaz na primer ne morem nikoli govoriti s svojo mamo odkrito in ji vse zaupati.

II. deklet: Tudi pri meni je natančno tako. Moja mama prav nič ne razume. Če sem slabe volje, mi očita, da sem razvajena, da mi predobro gre in da ne bo iz mene nikoli nič.

Otrokom v puberteti morate razložiti, kaj je vzrok njihovega spremenljivega razpoloženja in jih prepričati, da je tako stanje povsem normalno in da bo kmalu prešlo. To jim bo v veliko pomoč.

govini, gostinstvu, prosveti in zdravstvu. Z obiski v podjetjih bomo omogočili, da se mladina vsestransko seznanja s poklici in z njihovimi zahtevami, še posebej pa s tistimi poklici, v katerih primanjkuje mladih kadrov. Pri tem delu — spoznavanju, usmerjanju in odločitvi — pa naj starši in drugi vzgojitelji mladini pravilno svetujejo.

(Iz revije »Otrok in družina«)

Model poletnega plašča s kratkimi rokavi

MORDA ŠE NISTE VEDELE...

- da bo ostalo surovo maslo dolgo sveže, če ga zavijete v pergamentni papir in položite v slano vodo.
- da se mleko pri kuhanju ne bo sesirilo, če mu dodate nekaj sladkornja.
- da temne sledove na rokah, ki jih dobite od čiščenja mladega krompirja in razne zelenjave, najlaže odstranite, če držite roke nekaj časa v mrzli vodi in nato zdrgete s kisom.
- da bo duh po ribah izginil z vaših rok, če jih zdrgete z usadino črne kave in nato operete z milom in mrzlo vodo.
- da usadina črne kave najlepše odstranjuje zažgano mleko v loncu. Posodo potem samo še splaknete z mrzlo vodo.
- da železne in jeklene predmete očujemo pred rjo, če jih namočimo v apneno vodo in posušimo na zraku.
- da zanemarjen parket lepo in blesčeče očistimo, če ga najprej polijemo z vodo, ki smo ji dodali malo apna, potem pa, ko se posuši, zdrgetemo z žico. Tako odstranimo s parketa celo madeže od črnila.
- da madeže od čokolade odstranite z obleke, če jih potesete z borakom, pustite čez noč in potem skrtčite.
- da lase pri česanju ni dobro zmočiti z vodo, ker vsebuje sol, karbonat in fosfat, kar naredi na koži skorjo in zapira pore in korenine, da ne morejo dihati. Lase postanejo krhki in se lomijo. Suhe lase je najbolje navlažiti s pivom, mastne pa z limoninim sokom ali destilirano vodo.

V Ilirski Bistrici so imeli lep praznik

Ze na večer pred občinskim praznikom v Ilirski Bistrici je domača Svoboda pripravila lep koncert partizanskih, narodnih in umetnih pesmi. Nastopil je zbor, oktet, duet in solisti. To je bil tudi že enajsti nastop domačega pevskega zbora v letošnjem letu.

Na sam občinski praznik je imel Občinski ljudski odbor slavnostno sejo, ki so ji prisostvovali tudi gosti, med njimi predsednik OLO Koper Albin Duje. Predsednik občine Albin Kuret je govoril o zgodovini občinskega praznika in se spomnil junjskih dogodkov 1942. leta, ko so občani trdo občutili divjanje fašistov. Na tej seji so odborniki sklenili, da bodo poskrbeli za napeljavo trofaznega industrijskega toka v znano partizansko vas Kilovče, da bodo elektrificirali

zaselek Posrkvica in da bodo poskrbeli za boljše življenjske pogoje partizanskih borcev ter žrtev fašističnega nasilja. Zato so predlagali, da bi do delili po eno stanovanje v vsakem novo zgrajenem bloku članom ZB.

Po končani slavnostni seji, med katero je delegacija odbornikov položila vence na spomenike padlih, so si gostje in odborniki ogledali tovarniške prostore lesovinskih plošč Lesonit v Ilirski Bistrici ter se seznanili s problemi in nalogami delovnega kolektiva. Nato so si ogledali sedem let star sadovnjak v Komenščici pri Harijah, kjer so se med drugim seznanili tudi z razvojem sadjarstva v občini.

V popoldanskih urah je bilo na trgu v Ilirski Bistrici veliko ljudsko zborovanje, ki mu je sledil mimohod pripadnikov TVD Partizan, Ljudske tehnike, strelske družine in vseh drugih prirediteljev športnih tekmovanj. S. M.

Prejšnji teden je prispela na obisk v domovino skupina 130 naših rojakov. Člani podružnice Slovenske izseljenske matice, pevskega zbora in orkestra »Postojnskih fantov« so jim priredili lep sprejem. Slika: ob sprejemu na postojnski železniški postaji

PORTOROŽ 61-79: V Portorožu so že začeli zabijati pilote za žičnico za vodno smučanje. S to žičnico se bo predvidoma julija že lahko naenkrat smučalo po 20 ljudi. Vsekakor bo to lepa pridobitev za nadaljnji razvoj turizma v Portorožu.

PIRAN 51-31: V Fiesi so že polno zasedeni vsi počitniški domovi, ki jih je tik ob obali 18, na področju Belega križa pa 9. V nedeljo je bilo več kot 2000 kopalcev. Cene nekaterih penzionov so zelo nizke, saj znašajo dnevno 250 dinarjev.

PIRAN 51-60: Zaključena so že gradbena in instalacijska dela v novi pekarni. Montirajo še stroje, pri tem pa so nalleteli na težave, ker nimajo dovolj strokovnjakov za montažo strojev. Vsekakor bo nova pekarna začela obratovati že ta mesec in bo dnevno spekla najmanj 5000 kg kruha.

PORTOROŽ 61-45: Vsi hoteli v Portorožu so že polni tujih in domačih gostov. Največ je Švedov, Zahodnih Nemcev, Svcicarjev, Avstrijcev, Italijanov, Angležev in Amerikancev. Trenutno letuje v hotelu Palace tudi skupina Vzhodnih Nemcev. Nobenega dvoma ni, da hoteli in depandanse ne bi bile popolnoma izkoriščene do 15. septembra.

KOPER 67: V sredo je bil v Kopru, v četrtek pa v Postojni enodnevni seminar predstavnikov industrijskih podjetij, na katerem so razpravljali o uporabi sredstev za kradre.

KOPER 110: V prvih dneh tega meseca so pristale v koprskem pristanišču panamska jahta »Sea Queen«, ameriška jahta iz New Yorka »Miami« ter nemška jahta »Tajgeta«, s katerimi križarijo ob jadranski obali predvsem Nemci in Italijani. Japonska ladja »Hoko Maru 31« iz Tokija, ki ima 1212 BRT, pa je v Kopru izkrčala 183 ton palamid, ki jih je ulovila v Južnem Atlantiku. Motorna ladja »Sarajevo« pa je izkrčala 409 ton bombaža, ki ga je pripeljala iz Latakije, nato pa je nadaljevala pot na Reko.

Ta mesec sta začeli obratovati štrikrat tedensko na pragi Trst—Ulcinj motorni ladji »Maribor« in »Mostar«, »Ivan Cankar« pa je prevzel novo progo.

KOPER 85: Komisija za izdajo pripomb k tarifnim pravilnikom gospodarskih organizacij Občinskega ljudskega odbora Koper je doslej pregledala štiri tarifne pravilnike. Po pregledu je priporočila Zadružnemu servisu Zadružne poslovne zveze v Kopru, naj vskladi osebne dohodke z ekonomskimi možnostmi podjetja, nadalje je razpravljala o tarifnem pravilniku podjetja Tehnoservis iz Kopra in je ugotovila, da je sestavljen v duhu smernic in predpisov o sestavi tarifnih pravilnikov, medtem ko je zaradi nejasnosti v priloženi dokumentaciji pripravljalega postopka predložila razpravo o tarifnih pravilnikih gospodarske organizacije Projekt Koper in obrtne delavnice Slaščičarna Koper na petek. Doslej je tej komisiji, ki daje le pripombe in predloge za čimboljšo izdelavo tarifnih pravilnikov, predložilo svoje tarifne pravilnike 44 izmed 77 gospodarskih organizacij.

Kaj pravijo drugod...

IMENOVAN JE PRIPRAVLJALNI ODBOR

Prj Okrajnem odboru Zveze borcev je bilo v sredo popoldne posvetovanje rezervnih oficirjev o pripravah na množični pohod na Jelovico ob dnevu borca — 4. julija. Posvetovanja so se udeležili predstavniki predvojaške vzgoje, športnih in drugih telesnovzgojnih organizacij. Za nadaljnje priprave so imenovali poseben odbor. Za vseh 9 poti, po katerih bodo udeleženci obšli na to manifestacijo, bodo določeni posebni vodilci oziroma preživelji borci, ki poznajo te kraje. Na Lipniški planini, kjer bo cilj in osrednja prireditev, bo tudi simbolični telovadni nastop pripadnikov JLA.

TUDI V ZADRUGAH PLAČEVANJE PO UČINKU

Kmetijske zadruge letos prvič sprejemajo tarifne pravilnike, saj so v prejšnjih letih imele kolektivne pogodbe, ki jih je sklepal kolektiv in UO. Ravno zaradi tega so imele z uvajanjem in pripravami tarifnih pravilnikov večje težave, ker niso imele nobenih izkušenj. Precej težav je povzročalo pomanjkanje kadra, ki bi lahko po instrukcijah samostojno sestavil pravilnik. Ovire so povzročali tudi nerealno sestavljeni gospodarski računi, ki so jih ponekod morali ponovno sestavljati po obračunskih enotah.

Za tarifne pravilnike, ki jih je v sobotnem okraju predložilo doslej že 41 zadrug, je posebna značilnost v tem, da ima vsak delavec svoj plan, njegov osebni dohodek pa je določen po delovnem učinku.

RIMSKO GROBIŠČE V STRAŽI

Na gradbišču Novolesovega kombinata v Straži so pred dnevi pri zemeljskih delih z buldožerji našli na keramične posode. Najdbo so 30. maja javili Dolenjskemu muzeju v Novem mestu, ki je takoj odšel na gradbišče in naslednji dan začel z izkopavanji. Ze takoj prvi dan je bilo odkritih deset grobov. Gre za rimske žgane plane grobove v vrstah. Grobovi so orientirani v smeri vzhod—zahod z odklonom proti jugu. Povprečna velikost grobov je 70 x 60 cm. Obdani so s kamnitimi ploščami, ki so obdelane, ali pa tudi ne. V doslej odkopanih grobovih so našli po eno ali več keramičnih posod s pepelom pokojnika. Grobovi so približno 70 cm pod rušo. Dolenjski muzej nadaljuje z odkopavanji.

ENA OBČINA V GORNJI VIPAVSKI DOLINI

Potem ko je republiška Ljudska skupščina prejšnji teden sprejela zakon, s katerim se uklinjajo občina Vipava in še nekatere druge občine v Sloveniji, je predsedstvo Okrajnega odbora SZDL v petek sklenilo združiti vsa vodstva političnih organizacij ajdovske in vipavske občine.

Kdaj bo odprta v Izoli transfuzijska postaja?

Dvajseto stoletje je dalo dvoje izredno učinkovitih orožij v borbi proti smrti: antibiotike in kri.

Sele v začetku tega stoletja se je namreč znanstvenikom posrečilo preprečiti v skrivnosti krvi in potem omogočiti uporabo tega dragocenega zdravila v najrazličnejših primerih. In danes kri rešuje življenja — transfuzija krvi zavzema eno izmed prvih mest med nepogrešljivimi sodobnimi terapevtskimi metodami pri zdravljenju akutnih in kroničnih obolenj.

Vedno več je v Jugoslaviji zavodov za transfuzijo krvi. So osrednji republiški in v vseh večjih mestih ustanovljajo manjše za določena področja. To so transfuzijske postaje, ki omogočajo bolnišnicam hitro zdravljenje s krvjo, s tem edinstvenim zdravilom, katerega proizvajalec je človek.

V koprskem okraju nujno potrebujemo transfuzijsko postajo, da bi bilo delo bolnišnic v obalnem področju uspešnejše. V Kopru imamo interni, otroški, porodniško-ginekološki oddelek. K'urgijski je v Izoli, v Piranu je otološki, interni in infekcijski oddelek, v Ankaranu pa bolnišnica za pljučno tuberkulozo, medtem ko je v Valodtri bolnišnica za kostno in sklepno tuberkulozo. Vse te bolnišnice in njihov oddelek dobivajo kri iz Ljubljane. To pa ima več slabih strani: nevarnost je namreč, da bi prispela kri prepozno v operacijsko dvorano, po drugi strani pa so ne samo znatno višji prevozniki stroški, negativni činitelj, pač pa tudi transport lahko kvarno vpliva na kakovost krvi.

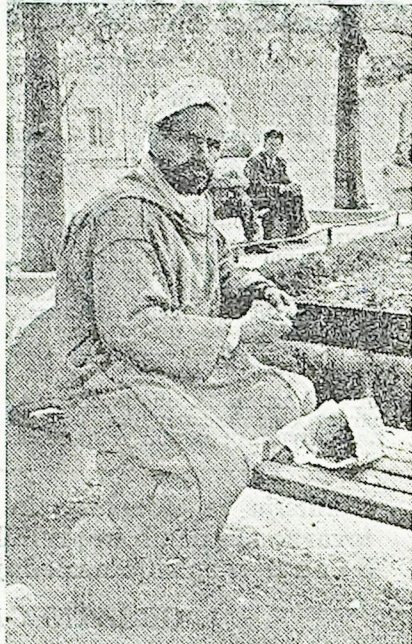
In kdaj naj pričakujemo, da bi v enem izmed obalnih mest dobili postajo za transfuzijo krvi? Prostori za takšno postajo so že določeni. Izde-

lani so načrti za adaptacijo poslopja ob kirurškem oddelku v Izoli, strokovni kader za opravljanje te zdravstvene službe je tudi že zagotovljen, manjkajo le še finančna sredstva. Upati je, da bo denar do prihodnjega leta zbran in potem ne bo več strah zdravnikov zaradi pomanjkanja krvi, ki jo rabijo med operacijami in tudi številni prebivalci obmorskih krajev bodo lahko obogatili svoje življenje s prijetno zavestjo, da so z lastno krvjo rešili življenje mladi materi, otroku, operirancu ali ponesrečencu.

IZ ILIRSKE BISTRICE

Tovarna Lesonit je odprla na Sviščakih počitniško kočjo. Koča ima 25 ležišč in je lepo opremljena. Medtem ko bodo poleteli v njej letovali delavci tovarne, bo pozimi lahko služila za izhodiščno točko smučarjem na Snežniku.

Občinski odbor za sadjarstvo je v sodelovanju s Poslovno zvezo pripravil načrte za ureditev strnjanih nasadov v Smrjah, Mercah, Tominjah in Dobrem polju. Predvideno je, da bodo na 100 ha uredili več nasadov, od katerih ne bo nobeden manjši od 5 ha. V kolikor bodo dobili kredite iz zveznega natečaja, ki se ga bodo udeležili, bodo takoj začeli z delom. S. M.

Te dni je bil v Kopru kaj redke gost: pravi hodža. Povsod pričujoči objektivi našega sodelavca ga je zasačil v pristaniškem parku, kjer se je muslimanski romar gostil s češnjami, preden se je napotil v generalni konzulat Italije, da dopolni svoje dokumente

Dve zlati in osem srebrnih značk

Tudi v koprski občini smo proslavljali dan krvodajalcev in še posebno pristržno zato, ker je v tej občini večje število tovarišev in tovarišic — stalnih krvodajalcev. Ti tovariši so se v sredo udeležili sprejema, ki ga je njim v čast priredil občinski odbor RK v Kopru. Ob tej priložnosti sta dobila zlati znački uslužbenca TNZ v Kopru Marjan Medvež in Just Tul, srebrne značke pa Boris Vodopivec, Aleksander Zorec,

Jože Mikuž, Jurij Ribičič, Leopold Baloh, Tanja Klopčič, Ettore Battelli, Antonija Jaklič, Renato Primožič in Oskar Polak, saj so vsi ti darovali kri že več

Visok življenjski jubilej na Krasu

Pri Zdrenovih v Malem Dolu pri Komnu se je zbralo v nedeljo, 7. junija, pet sinov in tri hčere s svojimi družinami, da bi čestitali svoji 80-letni mami, babici in prababici Vincenciji Kodrič roj. Petelin. Med drugim so ji poklonili velik šop 80 rdečih nageljnov — za vsako leto enega.

Zdrenova mama je prav dobro poznana in zelo priljubljena. Poznajo jo vsi tisti, ki so se borili med narodnoosvobodilno vojno na Krasu. Tja so prihajale prve

kot petkrat. Razen tega so dobili diplome najboljši aktivni krvodajalcev in to so pri Tajništvu za notranje zadeve OLO Koper in v podjetjih Ikra in Stil.

trojke 1941. leta. Ker je aktivno sodelovala kot vsa njena družina v narodnoosvobodilnem gibanju, je bila trikrat preganana in so ji požgali dom. Pred sedmimi leti je za posledicami zadnje vojne umrl njen mož. Vsi njeni sinovi so sodelovali v NOB in so bili vsi oficirji JLA, sedaj pa so na odgovornih mestih.

Jubilantka ima razen petih sinov in treh hčera še petnajst vnukov in pet pravnukov, ena hčerka pa je pred tremi leti umrla v Clevelandu, ZDA. L. M.

DOLENJA VAS

V Dolenji vasi je bila preteklo nedeljo velika proslava 40. obletnice KPJ združena s proslavo 15. obletnice partizanskega napada na močno nacifašistično in domobransko kolono na Gabrku.

Proslave se je udeležilo veliko število vaščanov in okoličanov, ki so obujali spomine na 2. junij 1944. leta, ko je okupator ropal, požigal in streljal nedolžne ljudi v vasi in ko ga je že na povratku z morilskega pohoda udarila roka ljudske pravice in ga domala strla. Po govoru o pomembni partizanski akciji ter o boju Komunistične partije Jugoslavije za svobodo in pravico delovnih ljudi so nastopili pionirji šole iz Senožč s telovadnimi točkami in recitacijami. X-er

Kodričeva mama med svojimi ob osemdesetletnici življenja

Nadaljevanja

Za napredek kmetijstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ilo kmetijskih površin. Tako na primer še nismo začeli z intenzivno obdelavo področij, kjer bi lahko uredili plantažni način gojitve takšnega hitro rastočega drevoja, ki bi nudilo v kratkem času znatno gospodarsko korist. Taki nasadi zahtevajo v začetku sicer več sredstev, vendar pa se vložena sredstva hitreje amortizirajo, razen tega pa lahko v takih nasadih gojimo vmesne kulture, kot so krmne rastline in črni ribez, ki dobro prenašajo zasenčenje. Nujno potrebno bo, je med drugim dejal predsednik Glavne združene zveze Slovenije Jože Ingolič, bolj sistematično kot doslej izkoristiti zemljišča splošno ljudskega premoženja ali zemljišča, ki jih lahko odkupimo oziroma vzamemo v najem, da bi omogočili kmetijskim združenjem osnove lastnih kmetijskih obratov, ekonomij in posestev. Ti obrati naj postanejo socialistična jedra, ki bodo širila kooperacijo ter se pri tem razvijala v vse bolj močne socialistične proizvodne enote. Govoril je nadalje o kooperaciji kot eni izmed oblik naših vsesplošnih naporov za povečanje proizvodnje in storilnosti dela. Omenil pa je tudi, da si zadruga vse premalo prizadeva za lastno gospodarsko krepitev in da še ne kažejo zadovoljivega razumevanja za načrtno razvijanje proizvodnega sodelovanja z individualnimi kmetijskimi proizvajalci.

Po referatu tovariša Ingoliča se je razvila živahna razprava, med katero so zastopniki iz posameznih področij Slovenije seznanili udeležence posvetovanja o trenutnem stanju razvoja kmetijstva v naši republiki in so osvetlili potrebo po povečanju števila strokovnih kmetijskih kadrov ter smotrnejšo izrabo investicijskih sredstev. Na splošno je posvetovanje dokazalo, kako veliko pozornost posvečajo vodstva SZDL razvoju kmetijstva in socialističnim odnosom na vasi in da povsod prevladuje težnja po trajnem in doslednem političnem delu za ostvarene socialističnih odnosov na vasi, katerega so se že lotili družbeno-politične organizacije in oblastni organi.

Vsi smo komuna

(Nadaljevanje s 4. strani)

v skupni sklad velik del svojih prostih sredstev. Pokazalo se je, kako močno je še zmotno vprejčanje, da pomenijo višji standard samo višje plače, ne pa za enako plačo več in boljše uslug in več blaga.

V razpravi, v kateri je sodelovalo mnogo članov obeh zborov — pa tudi povabljeni odgovorni predstavniki kolektivov — je med drugim predsednik ObLO Piran Davorin Ferligoj poudaril, da ta prvi poskus združevanja sredstev v skupno korist občanov kljub slabostim in napakam vendarle pomeni uspeh, ker je privedel do tega, da so se kolektivi močneje začeli zanimati za probleme občine. Končno se je v širšem merilu začela razvijati zavest, da smo občina, komuna mi vsi. Vedno bolj se kolektivi in vsak posamezni član čuti vezanega in soodgovornega za vse probleme v občini in za njih reševanje. Tudi sekretar občinskega komiteja ZK Slovenije Gustav Guzej je poudaril, da je glavni uspeh akcije združevanja sredstev v tem, da so kolektivi podrlji ozke meje svojih podjetij in zaživeli s komuno.

Precej razpravljano je bilo o tem, kako kaže najpametneje uporabiti tistih nekaj zbranih milijonov. Končno so sprejeli sklep, da nabavijo nov, sodoben rentgenski aparat, ker je sedanji v zdravstvenem domu že dotrajan in zaradi tega nezanesljiv in celo nevaren. Preostali denar pa bo dan na razpolago ustanavljalnim se stanovanjskim skupnostim s tem, da pripravijo seznam potreb, zbor proizvajalcev pa bo skupno s predstavnikoma podjetij določil njihov prioriteten red.

V zvezi z razpravo o tem problemu je bilo sproženih in obravnanih še več pomembnih vprašanj, o katerih bomo poročali v drugih člankih. Jule

Mali oglasi

DVOSOBNO STANOVANJE V IZOLI zamenjam za podobno v Mariboru. Ponudbe pošljite na upravo lista pod »Zamenjava«.

2 LEPO OPREMLJENI ZRAČNI SOBI v Kopru dam v najem ustanovi, zavodu ali gospodarski organizaciji za prenočišče. Pogoji: za daljši čas. Ponudbe pošljite upravi lista pod »KS 7«.

LEPO DVOSOBNO STANOVANJE v vili v Portorožu, 5 minut do glavne avtobusne postaje, lep razgled na ves portoroški zaliv, zamenjam za podobno v Kopru. Naslov v upravi lista.

POZOR — POZOR! V skladišču »LONDONTEX« v Trstu, ulica Galatti 18 (pri glavni pošti), je razprodaja velikih originalnih bund po tovarniški ceni 3.600 lir, blago za suknje po 1.300 lir, blago za obleke po 1.500 lir, popelin (dvojne širine) za moške obleke po 850 lir, nepremočljivi plašči za ženske in moške po najnižjih cenah v Trstu.

Moška in ženska konfekcija je najcenejša v trgovini RICCARDI, ulica Cesare Battisti 12 in v ulici Carducci št. 37, Trst.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudí trgovka MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

RAZPIS

Razpisna komisija za delovne odnose pri Trgovinski zbornici za okraj Koper

razpisuje delovno mesto STROJEPIŠKE

Pogoj: srednja šola ali nižja šola s 5-letno prakso.

Prošnjo z življenjepisom je poslati na tajništvo zbornice v Kopru. Plača po uredbi.

OBVESTILO

LJUDSKA KNJIŽNICA KOPER obvešča svoje člane, da bo v polletnem času, t. j. od **20. junija** dalje, poslovala za stranke vsak dan od 9.—11. ure, ob torkih in petkih pa tudi od 17.—19. ure.

OBVESTILO

VSEM UŽIVALCEM INVALIDNIN IN INVALIDSKIH POKOJNIN

Nekateri dosedanji uživalci invalidskih dajatev se niso prejeli odločb o prevedbi po uradni dolžnosti. Zaradi objektivnih razlogov ne bo mogoče vsem izdati odločbe o prevedbi po uradni dolžnosti do 15. junija 1959. Vzlic temu naj uživalci dosedanjih invalidskih dajatev ne odlašajo z vlaganjem zahtevkov za prevedbo, ker bo po zakonu o invalidskem zavarovanju mogoče priznati večje dajatve z veljavnostjo od 1. januarja 1959 dalje le tistim, ki bodo vložili zahtevke do 18. junija 1959. Opozarjamo, da se bodo na podlagi zahtevkov, vloženih po tem dnevu, določale večje dajatve šele od prvega naslednjega meseca po predložitvi zahtevka. Za prevedbo na zahtevo pride v poštev predvsem zahtevek za priznanje višje kvalifikacije, če je zavarovanec delal na delovnem mestu višje kategorije, kot pa mu je priznano z odločbo zavoda za socialno zavarovanje.

Zahtevke za prevedbo pošljite priporočeno po pošti ali pa vložite neposredno pri tukajšnjem zavodu in vseh njegovih podružnicah, kjer dobite tudi vse potrebne informacije.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Koper

POZIV

Društvo upokojencev v Kopru opozarja vse svoje člane, naj čimprej dvignejo legitimacije za znižano vozovino. Tisti pa, ki se še niso priglasili za te legitimacije, naj to opravijo do 30. junija tega leta. Po tem roku Društvo upokojencev v Kopru ne bo več posredovalo teh legitimacij. Odbor.

MESEČNO POROČILO MESTNE HRANILNICE IZOLA-KOPER ZA MESEK MAJ 1959

Hranilne vloge so se povečale na 52.466.067 din.

Tekoči račun so se povečali od 3.902.905 din na 7.824.148 din.

Račun stanovanjskih najemnin so se povečali na 11.090.108 din.

Bančni kredit je bil odplačan od 12.642.473 din na 10.454.455 din.

Potrošniška posojila so se zmanjšala od 31.153.367 din na 28.038.439 din.

Ostala posojila so se povečala od 22.888.434 din na 32.780.914 din.

Pri neprestanem povečevanju hranilnih vlog ima znatno vlogo mladinsko varčevanje, ki je že presežilo številno 800 vlagatelj.

IZID VELIKEGA NAGRADNEGA ŽREBANJA

PREŠERNOVE DRUŽBE DNE 5. JUNIJA 1959 OB 16. URI:

	Srečka št.
1. nagrada: Motorno dvokolo »Galeb«	75.077
2. nagrada: Televizijski sprejemnik	46.739
3. nagrada: Motorno dvokolo »Colibri«	1.647
4. nagrada: Elektromotor	52.573
5. nagrada: Pralni stroj	76.456
6. nagrada: Električni štedilnik »Tobi«	65.447
7. nagrada: Mixer	59.212
8. nagrada: Moško dvokolo	64.746
9. nagrada: Žensko dvokolo	26.278
10. nagrada: Električni sesalec za prah	13.288
11. nagrada: Moška zapestna ura	43.072
12. nagrada: Ženska zapestna ura	2.910
13. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ	71.919
14. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ	48.921
15. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ	21.855
16. nagrada: Električna peč na 2 grelca	31.256
17. nagrada: Električni pekač	27.646
18. nagrada: Lonce »Ekonome«	49.627
19. nagrada: Električni likalnik z regulatorjem	1.572
20. nagrada: Ventilatorski hladilnik	48.706
1.000 tolažilnih nagrad: vse srečke, ki se končujejo s številom 74	74

V komisiji so bili naslednji poverjeniki: Jovan Takač — Ljubljana, Jože Košorok — Sostro, Vika Dujmovič — Ljubljana, Milan Otrin — Črnuče in Ivan Logar — Ljubljana.

Imetniki izžrebanih srečk naj dvignejo darila v upravi najkasneje do 10. avgusta letos, ko bo srečkam potekla veljavnost.

Iz tajništva

Radio KOPER

NEDELJA, 14. junija

8,00 Oddaja: »Tomas, naš ponos« — 8,30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00 Partizanski odmevi — 9,45 Reportaža: »Vodič pri tovarni Tomas« — 10,00 Pesmi dela in izgradnje — 11,15 Prenos velikega zborovanja ob otvoritvi tovarne Tomas do 12,00 — 13,30 Za našo vas — 14,15 Vesele pesmi — 14,30 Sosedni kraji in ljudje — 15,00 Vesti — 15,10 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 15. junija

7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vestj — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Zabavna glasba — 14,30 Sportna oddaja — 14,40 Od melodije do melodije — 15,00 Vesti — 15,10 Dopisniki poročajo — 15,20 Zabavna glasba.

TOREK, 16. junija

7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vestj — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Odlomki iz oper — 14,20 Sola in življenje — 14,40 Lahka glasba — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

SREDA, 17. junija

7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vestj — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Od melodije do melodije — 14,30 Okno v svet — 14,45 Filmska glasba — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Narodni zvoki.

ČETRTEK, 18. junija

7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vestj — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Godba Ljudske milice iz Ljubljane — 14,00 Glasba po željah — 14,30 Pogovor z volivci — 14,40 Glasba po željah — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Slovenske narodne.

PETEK, 19. junija

7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vestj — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Od melodije do melodije — 14,30 Domače aktualnosti: »Gospodarska rentabilnost kooperacije« — 14,40 Poje komornj zbor RTV Ljubljane — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Jugoslovanski narodni pesmi — 15,40 Ob 40. obletnici KPJ — 15,50 Godba na pihala.

SOBOTA, 20. junija

7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vestj — 13,40 Kmetijski nasveti — 13,45 Popevke in ritmi — 14,30 Kulturni obzornik — 14,40 Operetna glasba — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Dalmatinske popevke.

Barba Vane pravi...

Je bil te dni v Kopru nočni koncert, da je bilo veselje. Tam okoli Galeba je bilo sredi noči tako šovinistično vpitje in zijaenje iz ženskega grla v enem izmed naših državnih jezikov, da bi morala protagonistka — če bi bila pravica na svetu — takoj dobiti Paveličevo medaljo za razdruževanje in nebratstvo, pa še odklikovanje za šovinistične zasluge Prve stopnje povrh in kakšne Mačje kremplje za hrabrost še zraven. Ker pa, kakor vse kaže, take pravice na svetu ni in ni, pa tudi nobenega varuha javnega reda in miru ni bilo blizu, da bi vreščeco gos pohvalil kakor zasluži, je za nagrado in priznanje prejela samo nekaj bunk in klofut, ki so njeno bojevitost le še vzpodbudile in povečale. Zdjaj vsi tisti, ki jih je ta nočna prireditelj spravila pokoncu, ugibajo, kaj bi bilo treba podvzeti, da se takšne vrste ponavljajočih se predstav nekoliko omejijo, če že ne povsem ukinejo.

Ko sem že pri Galebu, naj vam izdam, da so zdaj tamkaj lahko

Kino

KOPER — 12. junija francoski barvni cinemascope film PICASSOJEVA SKRIVNOST; 13. in 14. junija italijanski film KRİK; 15. in 16. junija madžarski film POLZASTE STOPNICE; 17. in 18. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRAŠANJU.

IZOLA — 12. junija japonski film GODZILA; 13. in 14. junija francoski barvni film PICASSOJEVA SKRIVNOST; 15. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRAŠANJU; 16. in 17. junija italijanski film KRİK; 18. junija ameriški barvni cinemascope film PREKINJENA MELODIJA.

PIRAN — 12. in 13. junija ameriški barvni cinemascope film DAVEK ZA KRUTOST; 13. junija francoski

Komisija za sklepanje in odpovedi delovnih razmerij tovarne kemičnih in pralnih izdelkov »JADRANKA« Piran razpisuje naslednja delovna mesta za:

1. OBRATNEGA KNJIGOVODJO
2. KORESPONDENTA
3. ADMINISTRATORJA
4. ŠOFERJA C-D kategorije

Pogoji: pod 1. popolna srednja ekonomska ali njej ustrežna šolska izobrazba z nekaj let prakse v industriji; pod 2. in 3. administrativna šola z nekaj let prakse, zaželeno je znanje stenografije.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Lastnoročno pisane prošnje z opisom dosedanjega službovanja pošljite na upravo podjetja do 18. junija 1959.

PRODAMO iz osnovnih sredstev rabljeno motorno dvokolo znamke »Tomas-Puch« 175 ccm. Po 16. juniju 1959 bomo upoštevali tudi privatne interese.

Trgovsko podjetje »SOČA«
Koper, Verdijeva 6

da zatrobila gasilska sirena), Portorož pa ima svojo »puding-plažo«. Ta se trese kot najbolj uspeš kavni ali rižev narastek. V teh deževnih in vlažnih dnevih imajo turisti torej prilžnost in priroki kar dve termalni kopeli: morskno in pa še blatno.

In da ne odidem iz Portoroža kar tako, naj pohvalim še nepokvarjeno naravo kar na cestah in ob njih: okrasno grmičevje divje sili po svoje na vse strani, kot tisto ob glavni cesti med Semedelo mimo Autocommerca (Mercedesa) do Slavčka — nihče zlahtnega grmovja ne ovira v rasti, najmanj pa kakšne vrtnarske škarje.

Še v Knežak na Pivki skočimo, pa smo opravili za danes. Tamkaj moram kar se da pohvaliti vaščane, ker so pustili dvorano za sestanke zanemarjeno in nepočističeno kot hlev še od proslave 20. aprila, ko so v njej pletli smrečje. Pred nedavno sektorsko konferenco SZDL, ko so dvorano spet rabili, pa jo je moral pospraviti in pomesti predsednik vaškega odbora SZDL, starejši možak je verjetno večkrat med zobmi »pohvalil« tiste tiče, ki so tako pustili. Vaš Vane

ZADNJE KOLO SPOMLADANSKEGA PRVENSTVA LRS V KOŠARKI

Športna prapora na pol droga

Spomladanski del prvenstva v republiških košarkarskih ligah je za nami. Kljub temu pa košarkarji še ne odhajajo na odmor, ker sta že v prihodnjih tednih na sporedu prvi koli iz jesenskega dela tekmovanja.

Resnič: na ljubo je treba priznati, da smo od obeh primorskih predstavnikov v republiških tekmovanjih prikazovali več, ko sta dosegla. Partizan iz Postojne je na tekočem traku neuspešno doživel v soboto še sedmi zaporedni poraz, tokrat v srečanju z nepremaganim Odredom, istoimenska vrsta iz Ilirske Bistrice pa se je po sijajnem finišu v drugorazredni ligi podala v nedeljo v Celje, kjer naj bi na plošči ob Savinji le še formalno potrdila svoj triumfalni pohod k vrhu. Zgodilo se je kajpada drugače in težko je verjeti, da bodo Bistričani v nadaljevanju boja še kdaj resno posegli v spopad za prvo mesto.

tos premagal že boljša moštva od Postojne s trošteviličnimi rezultati.

V prvem delu igre je kazalo, da bo Partizan doživel pravo katastrofo, posebno potem, ko je moral že na začetku tekme zapustiti igrišče zaradi poškodbe najboljši domači igralec, Odtelj so domači igrali nezbrano in nerovno, kar se odraža tudi na izidu prvega polčasa. Po odmoru pa so Postojnčani prikazali takšno igranje kot le redkokdaj in niso bili daleč od tega, da bi drugi polčas odločili v svojo korist. Tekmo sta dobro vodila Varoga iz Ljubljane in Hodej iz Trbovelj. Partizan je nastopil v naslednji postavi: Tavčar (17), Bajc (1), Babuder (2), Pellascier (6), Orel (3), Bazjako (15), Makarovič, Biasizzo (2), Turk, Inocente, Zmak in Cigon.

LESTVICA

Odred	7	7	0	0	481	: 270	14
Branik	7	5	0	2	400	: 386	10
Maribor	6	4	1	1	313	: 220	9
Rudar	6	3	1	2	268	: 300	7
Svoboda	7	3	0	4	403	: 445	6
Medvode	6	1	0	5	328	: 395	2
Postojna	7	0	0	7	289	: 441	0

V I. kolu jesenskega dela prvenstva v I. republiški ligi se bosta srečala v nedeljo v Ljubljani Svoboda in Partizan iz Postojne.

CELJE : IL. BISTRICA 51:45 (26:21)

Poraz Partizana iz Ilirske Bistrice v Celju predstavlja največje presečenec 7. kola v II. republiški ligi. Gostje so se predstavili z ležerno igranjem, prepleteno z očitnim podcenjevanjem nasprotnika, ki je preteklo leto izpadel iz I. republiške lige. Edina svetla točka v Partizanovem moštvu je bil vselej solidni Lenarčič, koše pa so dosegli: R. Grlj 8, M. Grlj 9, Lenarčič 12, Prosen 3, Stemberger 11 in Kopriva 2. Stanje na lestvici je naslednje: Olimpija B 14, Moste 9, Celje 9, Ilirska Bistrica 8, Proletarec 7, Vrhnika 4, Domžale 3 in Skofja Loka 0. — V I. kolu jesenskega dela prvenstva bo Ilirska Bistrica gostovala v nedeljo v Zagorju ob Savi, kjer se bo srečala z domačim Proletarcem.

REMI FAVORITOV V OKRAJNI LIGI

V okrajni košarkarski ligi je bila v nedeljo na sporedu zaostala tekma med Izolo in Koprano. Dosej neporaženi Koper je moral prvič v letošnjem prvenstvu prepustiti točko boljšim Izolanom. Moštvi sta se razšli z izidom 56:56, čeprav je Izola vodila ob polčasu z 39:30. Najboljši igralec tekme je bil Lavrenčič (19) iz

Izole, pri gostujočem moštvu koprškega Partizana pa je ugajal Zerjal. Lestvica je naslednja:

Koper	4	3	1	0	228	:180	7
Izola	4	2	2	0	214	:182	6
Piran	4	2	0	2	211	:185	4
Sežana	4	2	0	2	129	:127	4
Postojna	5	1	1	3	160	:202	3
Ilirska Bistrica	5	1	0	4	101	:184	2

Tekmo med moštvi Ilirske Bistrice B : Sežana (33:29) je košarkarska podzveza registrirala z rezultatom 20:0 p. f. v korist Sežane, ker moštvo Ilirske Bistrice nima potrdil o zdravstvenem pregledu svojih igralcev.

V republiškem prvenstvu jadrnic Slok zmagal Cerkevnik

V nedeljo je bilo v Izoli republiško prvenstvo jadrnic tipa Sloka. Nastopili so tekmovalci iz Ljubljane, Pirana, Kopa, Valdoltre in Izole na desetih jadrnicah. Proga je bila dolga 5200 metrov in so jo morali tekmovalci prevoziti petkrat.

Prvo mesto je tudi letos osvojil odlični Cerkevnik iz Kopra s

Izola ostane v ligi

Murska Sobota : Izola 2:0 (2:0)

V zadnjem kolu slovenske nogometne lige je Izola nezasluzeno izgubila dve točki v Murski Soboti. Res so si domačini priborili v prvem polčasu rahlo terensko premoč, vendar sta bila oba gola posledica hudih napak izolske obrambe.

V drugem polčasu so bili gostje v premoči, toda zaradi nespretnosti in tudi zaradi smole so zapravili vrsto ugodnih priložnosti, med njimi tudi enajstmetrovko.

Kljub porazu je Izola ostala v ligi, kajti Slovan je osvojil le eno točko. Graficar pa je zmagal s pretesnim izidom, da bi se lahko z boljšim kolonikom premaknil naprej.

Zgodilo se je točno tako, kakor je rekel eden izmed odbornikov Izole

pred začetkom tekmovanja: »Uvrstili se bomo na četrto mesto od zadaj. To so naše realne možnosti. Če bomo dosegli več, bo to presegló naša pričakovanja.«

Končna lestvica slovenske nogometne lige:

Branik	22	17	2	3	74:26	36
Rudar	22	14	3	5	58:31	31
Kladivar	22	12	4	6	58:41	28
Maribor	22	11	5	6	48:33	27
Ljubljana	22	11	4	7	44:36	26
Triglav	22	9	4	9	43:43	22
Sobota	22	7	3	10	66:58	21
Izola	22	5	6	11	28:45	16
Graficar	22	5	6	11	34:57	16
Slovan	22	4	7	11	26:50	15
Jesenice	22	3	1	18	30:86	7

spremljevalcem Čokom, druga pa sta bila Izolana Pokoren in Grubara. Tretje mesto je zasedel bivši državni prvak v tej disciplini Kosmina, ki letos nastopa za Piran. Vsekakor je to za Kosmino neuspeh, treba pa je povedati, da je nastopil z neurejeno jadrnico, za kar nosi krivdo delno klub, delno pa tudi sam.

Četrto mesto sta zasedla mlada jadrnica Korošec in Kumar iz Kopa. Vsekakor lep uspeh za novince, ki sta imela celo možnost zasesti tretje mesto, vendar sta napravila napako in bila v eni vožnji diskvalificirana.

Prvi trije tekmovalci z nedeljskega nastopa (Cerkevnik, Pokoren in Kosmina) so si pridobili pravico nastopa na državnem prvenstvu jadrnic Sloka, ki bo letos v Zadru.

Že prihodnjo soboto in nedeljo pa bo koprsko Jadro organiziralo mladinsko jadrno regato, na kateri se bodo med seboj pomerili najmlajši tekmovalci slovenskih obmorskih klubov.

ŠAH

ZMAGOVALCI — NOVINARJI?

Med tednom so igrali zadnje kolo moštvenega sindikalnega prvenstva Kopa. Tomos je nepričakovano visoko premagal Elektro Koper s 3 in pol proti pol in si tako priboril prvo mesto na tem turnirju.

Končno stanje je tako: Tomos 17, Novinarji 16 in pol, Pravosodna ustanova 15, Elektro Koper 13 in pol, Autocommerce 8 in pol, Jestvine 8 in TNZ 5 in pol.

Zelo verjetno pa ti izidi ne bodo obveljali, kajti ekipa TNZ je izgubila tri dvoboje s 4:0 p. f. in so torej nekateri ekipe prišle do točk brez boja. Zato bo moštvo po vsej verjetnosti diskvalificirano. V tem primeru bo končna lestvica tekmovanja naslednja: Novinarji 14 in pol, Tomos 13, Elektro Koper in Pravosodna ustanova 11, Autocommerce 6 in pol in Jestvine 4.

NOGOMET

Postojna : II. Bistrica
3 : 1 (2 : 1)

V tekmi za pokal maršala Tita sta se srečali v nedeljo v Postojni nogometni enajstorici domačega Nogometnega kluba in Partizana iz Ilirske Bistrice. Tekma je bila slaba in nezanimiva, zmagalo pa je domače moštvo, v katerem je nastopilo sedem mladincev, z rezultatom 3:1. Gole za domače sta dosegla Čelan 2 in Vidmar 1.

Izola vodi v odbojki

V zadnjem kolu spomladanskega tekmovanja II. republiške lige v odbojki je moštvo TVD Partizan iz Izole premagalo TVD Partizan Crnuče z rezultatom 3:0 (15:11, 15:9, 15:9). Razveseljivo je predvsem to, da so Izolani zmagali na nasprotnikovem igrišču in da so Crnučani napel vse sile, da bi se ubranili premočnega poraza.

Po končanem spomladanskem delu tekmovanja vodi TVD Partizan Izola s 6 točkami in razliko v setih 9:2. Sledijo Olimpija II s 4 točkami, TVD Partizan Crnuče z 2 točkama in Graficar brez točke. Moštvo Graficarja je izgubilo vsa srečanja z rezultatom 2:3. Zelo verjetno je, da bodo Izolani osvojili prvo mesto v svoji skupini in si tako priborili pravico do udeležbe v kvalifikacijskih tekmah za vstop v I. republiško ligo.

kje so ladje

PA »BIHAC« je 7. junija priplula iz Londona v Charleston (ZDA), kjer manipulira s tovorom
 PA »DUBROVNIK« je 5. junija priplula iz Bostona v Eaton Range, kjer manipulira s tovorom
 MA »GORENJSKA« je 11. junija priplula iz Ploč v Aleksandrijo, kjer razklada
 PA »GORICA« je 21. junija priplula na svoji poti na Japonsko v Singapur
 PA »LJUBLJANA« je 6. junija odplula iz Splita
 MA »MARTIN KRPAN« je 6. junija odplula s tovorom fosfata iz Sfaxa za Reko
 PA »NERETVA« je 10. junija odplula iz Splita
 PA »POHORJE« je 31. maja plula skozi Suez na poti v Fareast
 PA »ROG« je 12. junija priplula v Zdanov, kjer raztovarja
 PA »ZELENGORA« je 10. junija priplula na Reko, kjer razklada

LADJE OBALNE PLOVBE

MA »LABOR« je 12. junija na poti iz Splita za Malto s tovorom kornice
 MA »RASICA« je 12. junija na poti iz Raše v Šibenik s tovorom premoga
 MA »SEŽANA« je v popravilu v Izoli
 MA »DEVIN« je na popravilu v Izoli
 MA »STRUNJAN« je na popravilu na Cresu
 MA »SAVINJA« je 12. junija v Raši, kjer natovarja premog
 MA »REMAC« razklada turske v Koprno
 MA »BURJA« opravlja turistična potovanja po Jadranu
 MA »URH« je privezan v Izoli

Šolarji so se pomerili

V nedeljo dopoldne je bilo na Stadionu v Koprju atletsko tekmovanje gojencev osnovnih šol in osemletk.

Tekmovanja se je udeležilo 300 tekmovalcev, kar pravi, da je atletika res kraljica športa in da si vedno bolj utira pot tudi v manjše kraje. Doseženi rezultati so plod smotnega in resnega dela telesnovzgojnih profesorjev in borbenosti dijakov samih, ki so na tekmovanju pokazali lepo športno borbo za doseg najboljših rezultatov.

Med ostalimi moramo predvsem omeniti dijake osnovne šole Dekani, ki so se zelo vztrajno borili in prikazali zelo veliko osnovnega znanja atletike, kar je predvsem zasluga njihove vzgojiteljice. Dijaki tega zavoda so namreč v skupnem plasmaju dosegli tretje mesto, medtem ko so njihove dijakinje prve.

Enako pozornost in pohvalo zasluži

tudi osnovna šola Ilirska Bistrica, na čelu z njihovim profesorjem in vsemi dijaki, ki so se na pot v Koper podali kar z »avtostopom«, ker jim je sprejemba voznega reda prekrizala račune. Kljub temu, da na tekmovanje niso prišli kompletni, ker vsi niso imeli sreče, da pravčasno pridejo v Koper, so v skupnem plasmaju dijakov in deklic premočno zmagali. Med svojimi dijaki imajo nekaj zelo dobrih tekmovalcev, med katerimi velja omeniti Martinčičevo in Vrhovo.

Dečki in deklice so skupaj dosegli naslednje število točk:

Ilirska Bistrica	11.137
II. osnovna šola Koper	10.228
Osnovna šola Dekani	9.864
I. osnovna šola Koper	9.448
Italijanska gimnazija Koper	8.553
Italijanska gimnazija Piran	7.267

MALI ROKOMET

Ali bo tudi Koper v slovenski ligi?

V nedeljo so bila v Piranu kvalifikacijska tekmovanja za vstop v republiško rokometno ligo. Ženska ekipa Kopa je premagala Piran II z 10:3 in se tako uvrstila v ligo. Moška ekipa Kopa pa je premagala Piran s 5:0 p. f. in si priborila pravico do kvalifikacij za vstop v republiško ligo.

Koper je torej zmagal brez boja, kar so gledalci sprejeli z negotovanjem. Vsekakor slabo pričevalo za društvo, ki si je lani priborilo tako časten naslov: nosilec pokala Ljudske pravice. Kolikor Pirančani že prej niso imeli namena igrati, bi lahko brzojavno odpovedali tekmo. S tem bi vsaj prihranili stroške ekipe Kopra, gledalcem pa razočaranje! Grajati je treba zlasti trenerja rokometne ekipe, ki nosi levji delež krivde, da Piran ni nastopil. Hkrati ga je treba grajati še za nešportne izpade na igrišču, tako da so ga morali odstraniti.

TUDI POSTOJNSKI
KRVODAJALCI SO PREJELI
PRIZNANJA

Občinski odbor Rdečega križa v Postojni je 6. junija priredil slav-nostno sejo v počastitev Dneva krvodajalcev in na njo povabil krvodajalce ter predstavnike delovnih kolektivov LIP Postojna, LIV Postojna, pripadnike postaje Ljudske milice, zdravstvene delavce iz Postojne in zastopnike množičnih organizacij. Na seji je govoril predsednik občinskega odbora RK dr. Franc Ambrožič o pomembni vlogi, ki jo ima krvodajalstvo pri reševanju človeških življenj ter se je zahvalil vsem darovalcem krvi za njihovo nesebično pripravljenost darovati kri sodržavljanu. Diplomlo, kot posebno priznanje za krvodajalstvo, je dobil Andrej Miklavčič, ki je lani prejel zlato značko in je doslej daroval že 48-krat kri, od tega 22-krat brezplačno. Srebrno značko je dobila 60-letna bolničarka Lojzka Mežnaršič, ki je darovala 5-krat svojo kri, diplome pa aktivni krvodajalci v LIV Postojna, aktivni postaje Ljudske milice in aktivni zdravstveni delavci.

Prav bi bilo, da bi se vodstvo piranskega Partizana o teh stvarih temeljito pomenilo!

V Piranu je bila v nedeljo na sporedu tudi tekma republiške

ženske lige med prvoplasirano ljubljansko Svobodo in domačim Partizanom. Zmagale so zasluženo ljubljankice, ki so bile večidel igrice v premoči.

Škocjanske jame-elektificirane

Proslave v čast tega dogodka bodo na Dan borca, 4. julija, in v nedeljo, 5. julija

Želja mnogih obiskovalcev Škocjanskih jam, ki so ob sika-joči vodnikovi karbidovki občudovali lepote in čare romantičnega podzemlja, je končno urešničena. Po več kot letu dni proučevanja načrtov in napornega dela bo 4. julija izročena obratovanju električna napeljava, ki v dolžini več kot 2 km razsvetljuje prostrane podzemelske sobane, divje slape podzemske Reke in čudovite kapnike.

Morda ne bo odveč, če se ob tej priložnosti vsaj bežno ozremo na zanimivo zgodovino Škocjanskih jam. Nobena druga jama našega Krasa ni namreč povzročila raziskovalcem toliko težav, kakor jih je podzemelska tesen Reke. Ni šlo zgolj za osvajanje jam. To delo je teklo vzporedno z raziskovanjem oziroma ugotavljanjem kod teče Reka od Škocjana dalje in kje se pojavijo na zemeljski površini. Ponor Reke in njen ponoven izvir v Štivanu pri Devini je bil zabeležen že leta 1638 na geografski karti, ki je izšla v Amsterdamu v knjigi »Novus Atlas«. Tudi Valvasor je leta 1689 opisal to fantastično pokrajino. Odtlej so opisni čedalje pogostejši, zlasti v 18. stoletju. Prva steza do dna Velike doline je bila zgrajena leta 1823, načrtno pa so začeli zasledovati podzemsko strugo Reke šele leta 1839.

Boj s skrivnostnim podzemljem je bil trdoživ. Od časa do časa so ga morali prekiniti ali pa nalajevati prodiranje s sekanjem ozkih, iz posameznih stopenj obstoječih stez v živi skali napučenih sten. Sto let je trajalo, da so drzni speleologi dospeli do Mrtvega jezera, ki je komaj poldrug kilometer oddaljeno od mostu, po katerem gremo danes proti izhodu. Nadaljnja pot Reke še danes ni znana. Tržaški jamarji so s pomočjo fluoresceina dognali, da se Reka pojavi v Labodnici, to je v 329 metrov globokem breznu pri Trebčah. Takoj nato voda spet zgine v neprodiren svet. Verjetno je tudi, da gre za stranski rokav. Zvezo med Timavom in Reko so ugotovili z jeguljami, ki so se po 55 dneh pojavile v Timavu pri Štivanu.

Predolgo bi bilo opisati vse jame, njihovo razsežnost in pomembnosti, ki se tako razlikujejo druga od druge. Težko je tudi opisati vtise, ki obiskovalce spremljajo še dolgo potem, ko se vrnejo iz tega divjega podzemlja. Omeniti bi morali še, da so špilje ob ponoru Reke nudile človeku zavetišče že v davni preteklosti. Tod je gospodaril tudi jamski medved. O prvem in drugem pričajo razni ostanki in okostja.

Če so lansko leto Škocjanske jame pridobile na mikavnosti in slovesu s tem, da je bil obiskovalcem odprt Paradiž, to je predel s čudovitimi stalagmiti in stalaktiti, ki doslej ni bil dostopen, pomeni elektrifikacija jam odločilen pogoj za nesluten porast števila obiskovalcev. Vest o tem dogodku bo nedvomno prodrla do vseh prebivalcev naše države in daleč v inozemstvo ter privabila tisoče in tisoče ljubiteljev lepote kraškega podzemlja na ogled Škocjanskih jam.

Da se zaključek naj še zaupamo, da se v prihodnosti obeta novo presenečenje. Gre za začetek pripravljanih del za namestitev dvigala, ki bo skozi 100 m globoko brezno Okroglico pripeljalo potnike naravnost v vas Škocjan. Toda o tem kaj več prihodnjič.

Posebni pripravljalni odbor je v glavnih obrisih že sestavil program za proslavo tega pomembnega dogodka. Predvideno je, da bo 4. julija ob 9.30 uri začetek proslave s prvo razsvetlitvijo jam, ob 11. bo v jami koncert godbe na pihala DPD Svoboda iz Divače, v popoldanskih urah bo AMD Divača, ki bo prevzelo tudi skrb za parkiranje vozil, priredilo ples na prostem. 5. julija popoldne pa bo tudi ljudsko rajanje.

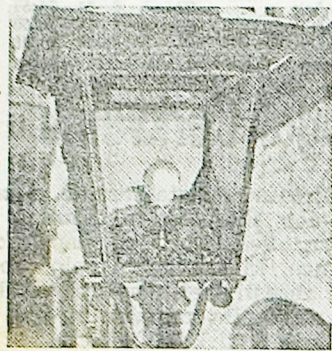
BRAT JONATAN

Splošen naziv za Severo-američana je »brat Jonatan« (Brother Jonathan). Izhaja od samega Jurija Washingtona, prvega predsednika ZDA. Ko je bil Washington leta 1775 imenovan za vrhovnega poveljnika revolucionarne vojske, je moral s pripravami za uspešen zaključek vojne pre-

magati nešteto težav. Posve-tovali so se o tem v vojnem svetu. Washington, ki je zelo upošteval mnenja svojega prijatelja Jonathana Trumbulla, guvernerja v Connecticutu, je tedaj baje dejal: »O tem se pa moramo posve-tovati z bratom Jonatanom!« In Trumbull je svetoval prav. Tako so ob morebitnih tež-kočah tudi kasneje ponavljali Washingtonove besede. Šča-soma so na njihov izvor po-zabili in »brat Jonatan« je postal prislovnično ime za vsakogar, ki je doma v Se-vernini Ameriki.

SLOVO NA LETALIŠČU

Uprava manilskega letališča na Filipinskem otočju je v le-tališčni dvorani namestila ve-liko tablo z napisom: »Da bi preprečili zamude, prosimo potnike, naj se poljubljajo pravočasno!«

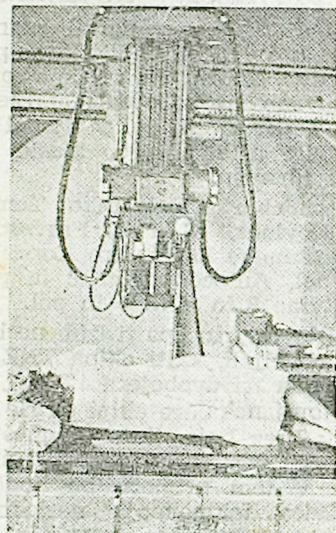
Nezadovoljen s pomanjka-njem primernih dreves ali jih napuščev v Londo-nu si je gospod pravdec na gornji sliki pripravil svoje stanovanje kar v ulični svetilki na Fulwood Place. Na posredovanje okoljskih stanovalcev je uprava mestne razsvetljave odlo-žila njegovo izselitev vsaj toliko časa, da se izvalijo mladički

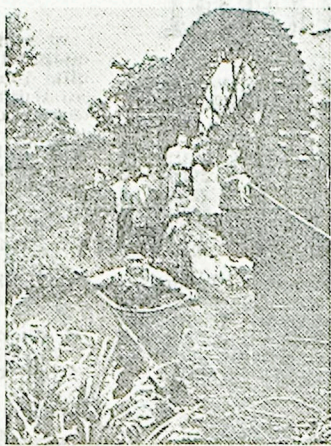
Botra Sreča se je široko nasmejala ribiču Raymon-du Taylorju, ki je s svojim malim nečakom lovil ribe na morju, ujel pa je veli-kansko želvo in jo tudi spravljal na suho v zalivu Georgetown v ZDA. Želva je bila dolga dva metra in je tehtala 600 kg

SOVJETSKO VISOKO ŠOLSTVO

Medtem ko je v predrevo-lucionarni Rusiji višja učili-šča imela le 21 mest, obsta-jajo visoke šole danes v 210 mestih Sovjetske zveze.

Uspešna metoda zdravlje-nja raka je še vedno radio-aktivno obsevanje. Na sli-ki: moderna naprava za ta-ko terapijo na neki itali-janski kliniki v Rimu.

Te dni so v tolmunu pod nekim mlinom blizu Mila-na v Italiji odkrili spet utopljenko. Kdo je, še niso ugotovili, ker je bila brez vsega na sebi in seveda tudi nobenega dokumenta nikjer. Pred tremi meseci so na istem mestu prav ta-ko našli utopljenko, ki so jo identificirali za Pavlo del Bono. Kaže, da gre za delo enega in istega zločinca. Na sliki je videti, kako gasilci takoj po zadnji najdbi pre-iskujejo vodo, če ni morda še kje kaj skritega. Vsa okolica, posebno še mlada dekleta, pa so v hudem strahu zaradi ponavljajo-čih se zločinov

SLEDNJC SE JE NAVELIČAL

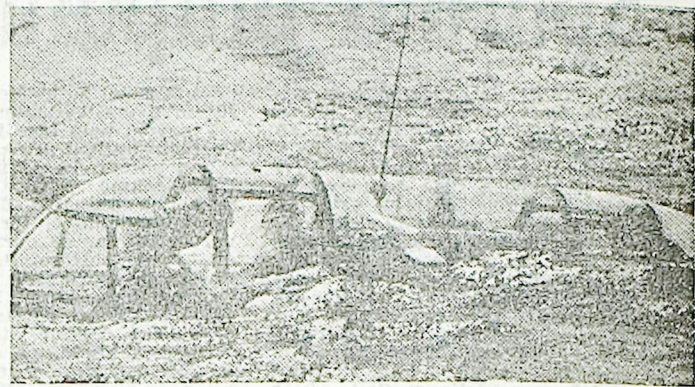
Akrobat Teddy Aluns se je v Bruslju ločil od svoje žene, ki je skozi deset let vsak večer skupno z njim nastopala v cirkusu. Izstreljevala ga je iz velikega topa v vodno kori-to, kar pa se ji ni vedno po-srečilo. »Moja žena meri tako slabo.« je izjavil Aluns pred sodišče, »da sem moral že se-demnajstkrat v bolnišnico. Zadnjič me je izstrelila v lev-jo kletko. Zdej mi je pa do-sti!« S temi besedami je pod-krepil svoj ločitveni razlog.

VLOMILČEVA SMOLA

Zgodilo se je v Bostonu, ZDA. Nekdo iz množice brez-poselnih in lačnih je vlomil v vod-tveno pisarno neke velike tovarne. V sobi je našel na dve veliki železni blagajni. Lo-til se je večje in jo po dalj-šem naporu odprl. Našel pa je v njej le slasten prigrizek z listkom: »Denar je v drugi blagajni. Da pa se niste tru-dili zaman, prilagamo za vas južno.« Vlomilec, ki je imel smisel za humor in v želodu pajčevino, se je ponudena pošteno poslužil in pri tem zaspal. Jedila so vsebovala močno uspavalno sredstvo. Prebudil se je šele na policiji.

Milijonarje iščejo

Skoraj po vseh evropskih deželah čakajo velikanska pre-moženja na svoje lastnike. V Franciji n. pr. ljudje posebno radi kupujejo srečke, potem pa menda pozabijo nanje. Nad 27 milijonov frankov dobitkov Narodna loterija ne ve komu izplačati. V Italiji pa so zelo priljubljeni državni boni. Ne-šteto ljudi je stavilo državi svoj denar na razpolago in se jim zdaj niti ne sanja, da so si z izžrebanjem pridobili ve-liko premoženje. Po uradnih podatkih čaka na srečne po-zabljenke nič manj kot 247 mi-lijonov lir. Zanimivi so tudi mnogi primeri premoženjskih zapuščin, ki jih preganja zla usoda in se nihče ne more z njimi okoristiti.

Neki prenapet novinar v ZDA je pred nedavnim spustil skozi časopisne stolpce senzacionalno vojnouhujskaško trditve, da sovjetske podmornice neposredno ogražajo z raketnimi atomskimi izstrelki ameriško obalo, ker lahko brez škode in registriranja preidejo ameriško radarsko obrambno linijo, tako imenovano DEW Line. Američani so takoj reagirali in razpostavili v Pacifiku protipodmor-niške opazovalne enote, nastanjene v nalašč zato zgraje-nih podmornicah iz plastične mase, kot je eno videti na gornji sliki

Angleška filmska igralka Anne Heywood se že nekaj časa mudi v Italiji, kjer igra glavno vlogo v zelo dragem filmu »Kartagina v plamenih«, ki ga režira Carmine Gallone

Poslovljni koraki sedmih gojencev — zadnjega tečaja baletne šole pri slavni milanski operi Scala, kjer vzgajajo baletni naraščaj za gledališča po vsej Italiji

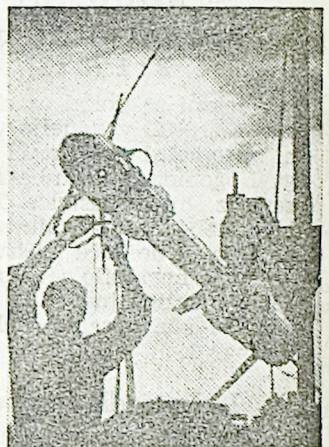
Mnogojezičniki

Predhitlerjanska Nemčija je imela v zunanjepolitični službi legacijskega svetni-ka Krebsa, edinega člove-ka, ki je obvladal 240 jeziko-v. V kočljivih jezikovnih vprašanjih so se k njemu zatekale univerze z vsega sveta. Še pred leti je slovel kot jezikovno čudo dr. Tas-silo Schultheiss. Razumel je dve sto jezikov v govoru in pisavi. Pred zadnjo voj-no je bil tolmač in preva-jalec v nemškem zunanjem ministrstvu. V Braziliji pa živi nekdanji rudar José Catombo, ki brezhibno go-vori 42 mrtvih in živih je-

zikov, dasiravno ni obisko-val nobenih šol. Piše le v svoji materinščini.

V ZNAMENJU BIKA

Med 20. aprilom in 21. ma-jem pripada sonce sozvezdju bika. To so tedni poljskih del. Iz dni, ko je plug moral vlačiti še bik, datira ime ozvezdja.

»Izstrelitev ob zori« bi lah-ko imenovali gornjo sliko, ki kaže priprave za tako izstrelitev posebne rakete Like-Cajum. Pravzaprav je to že čisto majhen planet, majhen umetni satelit, ki je opremljen z vsemi potreb-nimi napravami za razisko-vanje vesolja.

Jack London:

52

SMOKE-BELLEW

Deveto poglavje

ZMOTA STVARSTVA

»Oha!« je Dimać zaklical psom in se z vso svojo težo nagnel na vodilno ročico, da bi ustavil sani.

»Kaj te pa zdaj grize?« je godrnjal Čok. »Saj tukaj ni podtalne vode.«

»Vem. Pa poglej na to sled, ki se cepi na pravo roko. Misliš sem, da nihče ne prezimuje v tem delu.«

Komaj so se psi ustavili, so takoj legli v sneg in za-čeli gristi zmrzlo, ki jim je tičala med prsti na šapah. Ta zmrzlina je bila pred petimi minutami še voda. Živali so se bile namreč vdrle skozi zasneženo ledeno skorjo, ki je tajila pod seboj studenčnico, ta se je cedila iz brega in se na tri čevlje debelem ledu reke Nordbeske nabirala v lužo.

»Še nikoli nisem slišal, da bi kdo živel tu gori ob Nordbeski,« je rekel Čok in strmel v na pol zabrisano sled, ki je bila dva čevlja na debelo pokrita s snegom. Zapuščala je v pravem kotu rečno strugo in se izgubljala v ustje majhnega pritoka, ki je prihajal od desne. »Morda so le lovci svoj plen tod vlačili.«

Dimać je naglo z roko razgrebel rahel sneg, premiš-ljeval nekaj časa, potem razgrebel naprej in spet premišljeval. »Ne,« je rekel končno. »Tod so potovali gor in dol, toda poslednja sled vodi navzgor. Kdorkoli so že, jasno je to, da se niso vrnili. In že več tednov je preteklo, odkar tod nihče ni hodil. Ampak kaj jih drži tam, kjer so? To me pa res mika izvedeti.«

»Mene pa mika izvedeti, kje bova nočej nočila,« je rekel Čok in zlovoljno gledal proti jugozahodnemu ob-

zorju, kjer se je pozni popoldanski mrak že začel zgošče-vači v noč.

»Kreniva v potok za sledjo,« je svetoval Dimać. »Su-hih drv bova našla dovolj in prenočila bova, kjer nama bo kazalo.«

»Kajpada, prenočiva lahko, kjerkoli nama kaže. Po-zabil si pa menda, da morava potovati hitro, če nočeva stradati, in da morava potovati v pravi smeri.«

»Gori v potoku bova gotovo kaj našla.«

»Poglej vendar, kako malo imava hrane, in poglej tudi uboge pse!« je vzkljnil Čok. »Poglej... Ah, vruga! Pa naj obvelja tvoja. Zgodi se, kar se hoče.«

»Niti en dan se ne bova zamudila,« je silil Dimać.

»Morda ne bova šla niti miljo daleč.«

»Zgodilo se je, da so ljudje eno miljo morali plačati z življenjem,« je odvrnil Čok z otožno vdanostjo. »Pa si nakopljiva še to sitnost. Hop, pasje dlake, pokonci! Kaj nama mar vaših trudnih in kosmatih nog! Alo, Svetlin, na noge! Hop! Hop!«

Vodilni pes je ubogal in vprega je trudoma krenila v rahli sneg.

»Oha!« je zaklical Čok. »Nikar tako hitro po tej uglajeni gazi.«

Dimać je potegnill izpod vezi na saneh krplice, si jih pritržil na mokasine in stopil na čelo, gazit mokasti sneg, v katerega so se živali globoko vdirale.

Težavno delo. Že nekaj dni sem so živeli ob pišči hrani in zaloge telesnih moči so bile že skoro izčrpane. Struga potoka, po kateri so potovali, je bila strma kakor stopnice. Visoke skalnate stene na obeh straneh so se čedalje bolj bližale druga drugi, tako da ju je pot vodila po dnu ozke špranje. Blede severni mrak, zaslonjen od gora, je tamkaj prehajal v poltemo.

»To je past,« je rekel Čok. »Vsa stvar je videti gnla. Tod je vhod v podzemlje. Greva v paradiz vseh mogo-čih težav.«

Dimać ni odgovoril. Molčala sta in se cele pol ure molče pehala skozi tesnino. Končno je Čok spregovoril:

»Dá, dá. Tako je, tako. Kajpada, tako je. Čuj, če se ti zdi, da bi nekaj slišal in poslušal...«

»Nadaljuj,« je rekel Dimać.

»Slutnjo imam in pravi mi, jasno in preprosto, da se še dneve in tedne ne rešiva te vražje luknje. V take sitnosti se bova zapletla, da bova obtičala v njej dolgo časa in še malo povrh.«

»Ali ti kaj pravi glede hrane?« ga je neprijazno vprašal Dimać. »Saj veš, da nimava živila za dneve in tedne in za dolgo časa povrh.«

»Nak. O živilih pa ni moja slutnja niti zinila. Mislim pa, da si bova že znala pomagati, kar se tega tiče. Ampak, eno stvar ti povem, Dimać, naravnost in postrani. Vsake-ga psa v vpregi bi pojedel, Svetlina pa ne. Čezenj sem potegnill črto. Za vse na svetu ne bi mogel Svetlina odreti.«

Potolaži se. Tvoja slutnja ni vredna piškavega ore-cha. Moja je pa bolj pridna kot tvoja in mi prav sedaj pripoveduje, da ne bova pojedla nobenega psa, ampak, da bova otolstela. Ne vem sicer, kaj bova jedla, ali losje ali jelenje meso ali morda samo pražene prepelice.«

Čok je pihnil, da bi pokazal preziranje teh besedi. Zopet je zavladal molk, ki je trajal večer ure.

»Tu je začetek tvojih težav,« se je oglasil Dimać in nehal gaziti. Ob strani poti je ležal teman predmet.

Čok je izpuštil vodilno ročico in se pridružil tovari-šu. Skupaj sta ogledovala truplo moža v snegu.

»Rejen je,« je rekel Dimać.

»Kakšne ustnice ima,« je dodal Čok.

»Trd kakor železno ogrebalo,« je izjavil Dimać, ki je skušal dvigniti mrtvečevo roko, pa je obrnil celo truplo.

»Poberi ga ter ga vrzi na tla, pa se bo razletelo na kosce,« je dodal Čok.

Mož je ležal na boku, zmrzel kakor ledena sveča. Ker ni bil zameten, menda ni še preveč dolgo ležal.

»Pred tremi dnevi je snežilo,« je omenil Čok.

Dimać je prikimal in se sklonil k mrtvecu. Obrnil ga je na hrbet in zapazil, da ima sence prebito od krogle.

Pogledal je okrog sebe in namignil na samokres, ki je ležal v snegu.

Sto korakov naprej sta našli na drugo truplo, ki je ležalo sredi gazi, z obrazom obrnjenim v tla. »Dvoje bo gotovo resnica,« je omenil Dimać. »Prvič to, da na bogastvo nista zadela, ker bi si sicer ne bila zadala smrti.«